

ELEKTRONİK AKADEMİK UZAKTAN EĞİTİM DERGİSİ: TOJDE İÇERİK ANALİZİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

Yard. Doç. Dr. Ayşe İNCEELLİ
Yard. Doç. Dr. Özden CANDEMİR
Prof. Dr. Uğur DEMİRAY

Ekim 2004-Eskişehir

BİR ONLİNE UZAKTAN EĞİTİM DERGİSİ: TOJDE
İÇERİK ANALİZİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

ÖZET

İnternetin çarpıcı bir biçimde gelişmesi ve yaygınlaşması, bilgi teknolojisine bağlı olarak süregelmekte olan yeni uygulamalara ivme kazandırmıştır. Bu gelişmenin eğitim alanında yansımalarından biri de elektronik akademik yayınlardır. TOJDE-The Turkish Online Journal of Distance Education, online yayın teknolojisi ile uzaktan eğitim/öğretim alanında 2000-2001 yıllarında altı ayda bir olmak üzere yılda iki kez, 2002 yılı Ocak ayından itibaren ise Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim olmak üzere, yılda dört kez, Eskişehir’de bulunan Anadolu Üniversitesi’nce <http://tojde.anadolu.edu.tr> ya da <http://www.anadolu.edu.tr> adresi üzerinden elektronik ortamda İngilizce yayınlanan akademik nitelikte, kendi alanlarında uzman ve saygın olarak bilinen 40 kadar ulusal ve uluslararası editörce desteklenen ve denetlenen uluslararası hakemli bir dergidir. TOJDE’nin birincil amacı; eğitimciler, eğitim teknoloğları ve uzaktan eğitim uzman ve araştırmacıları arasında sağlıklı bir akademik iletişim ortamını yaratarak biçimsel ve biçimsel olmayan uzaktan eğitim/öğretim deneyimlerinin paylaşılmasını ve yeni uzaktan eğitim stratejilerinin çizilmesinde işlevsel olmayı gerçekleştirmektir. İkincil amacı ise; dünyanın dört bir yanındaki okuyucularına ulaşarak okuyucu sayısını arttırmaktır.

Bu çalışmanın amacı, TOJDE’nin, içerik analizi yöntemine dayalı olarak okur ve yayın profilini ortaya koymaktır. Çalışmada bu amaçla, TOJDE’nin bölümlerini oluşturan **Editör Yazıları**; ele aldıkları konular ve editörlerin ülkeleri açısından, yayınlanan **Makaleler**; çıkan sayılar, konu ve amaçları, yazarları, yazar sayıları ve yazarların ülkeleri açısından; **Tanıtlar**; sayıları, türleri, tanıtımları yapan yazarların ülkeleri, tanıtımları yapılan yayınların yazarlarının ülkeleri, tanıtılan kitapların yayın, konferans ve seminerlerin yapıldığı yıllarına göre dağılımı, tanıtılan kitapların yazar sayılarına göre dağılımı ve konuları açısından, **Haberler**; amaçları, kapsamı ve süreklilik gösteren köşeleri açısından, **Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar** ise ele aldıkları konular açısından incelenmektedir.

Anahtar sözcükler: TOJDE, Elektronik Akademik Yayıncılık, Uzaktan Eğitim.

BÖLÜM I GİRİŞ

20. yüzyılın sonlarına doğru bilgisayarın insan hayatındaki yeri ve öneminin artması ile birlikte, özellikle iletişim teknolojileri alanında önemli gelişmeler yaşanmaya başlandı. Bu bağlamda sayılabilecek en önemli gelişme, 1960’lı yıllarda Amerika’da ilk bilgisayar ağının kurulmasından bu yana sürekli gelişerek büyüyen ve sanayi devriminden sonra en büyük devrim olarak nitelendirilen İnternettir. İnternetin giderek yaşamın her alanında kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, 90’lı yılların başlarında elektronik yayıncılık yepyeni bir iletişim aracı olarak günlük yaşantımıza girmiş ve elektronik olarak erişilebilen bilgi sayısında büyük bir artış gözlenmiştir.

1-ELEKTRONİK YAYINCILIK

Elektronik yayıncılık (e-yayıncılık), belgelerin elektronik ortamlar ve/ya da ağlar aracılığı ile dağıtımını, arşivlenmesini ve bu belgelere erişilmesi olarak tanımlanabilir (Tonta, 2002). Elektronik yayıncılık türleri;

- Elektronik bültenler
 - Elektronik magazinler
 - Web sayfaları
 - Önbası arşivleri
 - Tartışma listeleri/haber öbekleri arşivleri
 - Elektronik dergiler;
- Aslı basılı ama elektronik olarak da yayımlanan dergiler (paralel yayıncılık)
 - Aslı elektronik ama az miktarda da basılı yayımlananlar
 - Sadece elektronik dergiler şeklinde ayrılabilir (Tonta, 2001).

Elektronik yayıncılık;

- Dünyanın her yerinden erişim imkanı
- Okuyucu ile etkileşim sağlanması
- Hareketli görüntü, ses ve müzik gibi multimedya araçları ile yayında daha etkin bir sunumun sağlanması
- Bilgiye daha hızlı ulaşma
- Arşivden tarama yapma imkanı
- Ücretsiz olması
- Yer sınırının olmaması
- Maliyetinin az olması ... gibi avantajlara sahiptir.

Tüm bu avantajlarına karşın elektronik yayıncılık;

- Teknik ağ ile ilgili sorunlar
- Yayına ulaşmadaki güçlük
- Donanıma sahip olmanın maliyeti
- Zamansal sorunlar
- Dürüst olmayan alıntılar
- Bilgisayar teknolojisinin kullanımından kaynaklanan sorunlar
- Uzun metinleri okumadaki güçlük..... gibi dezavantajlara sahiptir.

İnternetin çarpıcı bir biçimde gelişmesi ve yaygınlaşması, bilgi teknolojisine bağlı olarak süregelmekte olan yeni uygulamalara ivme kazandırmıştır. Bu gelişmenin eğitim alanında da yansımalarının olması kaçınılmazdır. Bu yansımaların en yaygın biçimi bilgiye erişim yollarıdır. Elektronik yayıncılık, bilimsel bilgiye erişim açısından birçok yeni olanak sağlamaktadır. Elektronik yayıncılık akademik dünyaya, araştırmacılarla iletişim kurmak, taslakları birbirine göndermek ve geri bildirim almak olanaklarının yanı sıra, kütüphanelerin çevrimiçi kataloglarına, bibliyografik tam metin ve sayısal veri tabanlarına, elektronik kitaplara, elektronik ansiklopedilere, uygulama yazılımlarına, elektronik ön bası arşivlerine, araştırma raporlarına, teknik raporlara, elektronik tezlere ve elektronik dergilere ulaşma şansını da vermektedir.

Bir çok ulusal ya da uluslararası dergi İnternet üzerinden yayınlanmakta, makale kabul etmekte, editorial süreçleri ve hakem değerlendirmelerini de İnternet üzerinden gerçekleştirmektedir (<http://www.pleksus.com.tr> 02 08 2004).

Yeni yayımlanmaya başlayan elektronik dergileri duyuran *New Jour: Electronic Journals and Newsletters* (<http://gort.ucsd.edu/newjour>) adlı kaynaktaki yaklaşık 12.000 dolayında elektronik dergi ve bülten listelenmektedir. 1991-2000 yılları arasında yayımlanan *Directory of Scholarly Electronic Journals and Academic Discussion Lists* adlı kaynağın son basımında toplam 3900 hakemli dergi ve 4600 elektronik tartışma listesi listelenmiştir. 1991’de sadece 7 hakemli elektronik dergi yayımlandığı ve 517 tartışma listesi olduğu göz önünde bulundurulacak olursa, son 10 yılda elektronik dergi ve tartışma listelerinin sayısında meydana gelen olağanüstü artış çok daha iyi görülebilmektedir (Tonta, 2002).

1.1 Elektronik Akademik Yayıncılık

Geçtiğimiz son beş yıl içerisinde basılı akademik dergiler ile elektronik akademik dergiler arasındaki ayırım giderek azalmaktadır. Bunun en belirgin kanıtı ise basılı akademik dergiler ile elektronik akademik dergilerin editörlük sürecindeki farklı işleyişlerinin ortadan kalkması, eş deyişle, her ikisinin de aynı editörlük sürecini izlemesidir. Bu durum, geleceğin genç araştırmacıları için daha fazla yayın ortamında araştırmalarını sergilemek ve yayınlamak açısından daha geniş olanaklar sunması ve iletişim kanalı yaratması açılarından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Elektronik akademik yayıncılık basit ve kısa olarak; belli aralıklarla İnternet ortamında makale, araştırma ve diğer akademik bilgilerin; dergi yönetiminin belirlenmiş değerlendirme ilkeleri açısından yine o derginin sorumlu ve görevli editörlerinin süzgecinden geçerek dergide yayımlanmasıdır. (Valauskas, 1997).

Elektronik yayıncılık alanında son birkaç yılda gözlenen hızlı gelişmelere ve elektronik yayınların sunduğu yeni olanaklara rağmen, akademik çevreler elektronik yayınları pek kolay kabullenememektedirler. 1992 yılında yapılan bir araştırmada üniversitede görevli araştırmacıların bilgisayar ağlarını çoğunlukla elektronik posta amacıyla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırmacıların %7 gibi çok küçük bir bölümü bilgisayar ağlarını bilgi edinme ya da bilimsel makalelerini yayımlamak amacıyla kullanmışlardır. (Schauder, 1994).

Angell ve Smith'in 1998 yılında 40 elektronik dergi editörü ile gerçekleştirdiği "Basılı Dergi Karşısında Elektronik Dergilerin Maliyeti ve Yararları Açısından Elektronik Dergi Editörlerinin Görüşleri" adlı makalelerinde elektronik dergilerin geleceğine ilişkin özellikle akademik elektronik dergilerin diğer elektronik dergilere oranla finans açısından pek şanslı olmadıklarını vurgulamaktadırlar. Örneğin akademik elektronik dergilerin sınırlı ve özel konularda akademik hedef kitleleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür dergi yöneticilerinin rasgele reklam alma olanakları olmadığına değinmektedirler. Bununla birlikte gelecekte akademik elektronik dergiler, editorial süreçlerini güçlendirmeli, editörlerini alanda bilinenler içerisinde ve olabildiğince de en iyilerini seçmelidirler. Aksi durumda akademik bir dergi olmak yerine, sıradan ve informal bir newsletter olmaktan öteye gidilemeyeceğinden söz etmektedirler (Angell and Smith, 1998).

1.2. Türkiye’de Elektronik Yayıncılık

Ülkemizde yayımlanan basılı dergilerin bir kısmı son yıllarda elektronik ortama da aktarılmaya başlanmıştır. ULAKBİM Türkçe Süreli Yayınlar Listesinde yaklaşık 20 adet web sayfası olan, makalelerin özetlerine ya da tam metinlerine erişim sağlanan Türkçe dergi bulunmaktadır. TÜBİTAK tarafından yayımlanan popüler *Bilim ve Teknik* Dergisinin (<http://www.biltek.tubitak.gov.tr>) ve fizik, matematik, yer bilimleri gibi 12 dalda yayımlanan bilim dergilerinin elektronik kopyalarına TÜBİTAK'ın web sayfasından (<http://journals.tubitak.gov.tr>) erişilebilmektedir. Türk Kütüphaneciler Derneği tarafından 1952 yılından bu yana aralıksız yayımlanan *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde çıkan tüm makalelerin tam metinlerine de, "<http://www.kutuphaneci.org.tr>" adresinden erişilebilmektedir (Tonta, 2002).

Son yıllarda ülkemizde az sayıda da olsa sadece elektronik olarak yayımlanan akademik dergilere rastlanmaktadır. 1997 yılında Ankara Tabipler Odası tarafından *Turkish Electronic Journal of Medicine* (<http://bilgi.umed.org.tr/yayin/tejm>) yayımlanmaya başlanmış ancak günümüze dek yayını sürdürülememiştir. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün *E-dergi* (<http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr/dergi>) ve 2000 Ocak ayında yayın hayatına başlayan Anadolu Üniversitesi'nin *Turkish Online Journal of Distance Education* (<http://tojde.anadolu.edu.tr>) adlı hakemli dergileri bunlara örnek olarak verilebilir (Tonta, 2002).

2-TOJDE NEDİR?

TOJDE-The Turkish Online Journal of Distance Education, çevrimiçi (online) yayın teknolojisi ile uzaktan eğitim/öğretim alanında 2000-2001 yıllarında altı ayda bir olmak üzere yılda iki kez, 2002 yılı Ocak ayından itibaren ise Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim olmak üzere, yılda dört kez Eskişehir’de bulunan Anadolu Üniversitesi’nce <http://tojde.anadolu.edu.tr> ya da <http://www.anadolu.edu.tr> adresi üzerinden elektronik ortamda İngilizce yayımlanan akademik nitelikte uluslararası bir dergidir. Öte yandan;

- TOJDE; kendi alanlarında uzman ve saygın olarak bilinen 40 kadar ulusal ve uluslararası editörce desteklenen ve denetlenen uluslararası hakemli bir dergidir.
- TOJDE; uzaktan eğitim konusu ile her düzeyden ilgili araştırmacı, kuramcı ve öğrencilere yönelik olarak uzaktan eğitimin çeşitli boyutlardaki uygulamalarını sunmak, tartışmak ve haberdar etmek amacıyla akademik bir dergidir.
- TOJDE; uzaktan eğitim alanında kuram, nicel ve nitel uygulamalar ile iletişim ve eğitim alanındaki teknolojik gelişmelere ilişkin akademik yazılara yer veren bir dergidir.
- TOJDE; uzaktan eğitim alanında olmak koşulu ile kitap-dergi tanıtımı, konferans özetleri, gelecekte yapılacak konferans ve diğer eğitimsel etkinliklerin duyurumu, uzaktan eğitim ile ilgili bilinen önemli kişiler ile söyleşi, literatür taraması, editöre mektup-not ile Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim ile ilgili haberlerine yer veren bir dergidir.

2.1. Tojde'nin Amacı

TOJDE'nin birincil amacı; eğitimciler, eğitim teknolojileri ve uzaktan eğitim uzman ve araştırmacıları arasında sağlıklı bir akademik iletişim ortamını yaratarak biçimsel ve biçimsel olmayan uzaktan eğitim/öğretim deneyimlerinin paylaşılmasını ve yeni uzaktan eğitim stratejilerinin çizilmesinde işlevsel olmayı gerçekleştirmektir. İkincil amacı ise; dünyanın dört bir yanındaki okuyucularına ulaşarak okuyucu sayısını artırmaktır.

Bu her iki amaç yanında Kuzey Afrika, Mısır, Ortadoğu, Pakistan, Hindistan, Rusya Federasyonu, Yeni Türkiye Devletleri, Baltık ülkeleri, Güney Doğu Avrupa ve Balkanları içeren coğrafya içerisinde bu ülke eğitimcileri için yeni bir elektronik dergi ortamı yaratmak da derginin amaçları arasındadır.

2.2. Tojde'nin Yasal Boyutu

TOJDE; Anadolu Üniversitesi Yönetim Kurulu ve Anadolu Üniversitesi Senatosu'ndan alınan kararlar doğrultusunda ve T.C. Kültür Bakanlığı'ndan alınan ve 1302-6488 olan ISSN numarası ile yasal olarak elektronik akademik yayıncılığını sürdürmektedir.

TOJDE'nin yayın yaşamını sürdürmesi için her düzeyden çalışan editör, hakem ve sekreteryası gönüllülük esasına dayalı olarak amatör bir ruhla, akademik etik ve sorumluluk çerçevesinde çalışmaktadır. Dergide yayınlanan makaleler için yazar/lara herhangi bir telif ücreti henüz ödenmemektedir. Ancak yine de yasal açıdan bir sıkıntı yaşanmaması için yazar ya da yazarlardan “Yayın Hakkı Sözleşmesi” alınmaktadır.

2.3. Tojde'nin Değerlendirme Süreci

Dergiye gelen yazılar örneğin, ID20041610ahm (Ahmet) gibi bir kimlik numarası ve yazarının kısaltılmış adı verilerek orijinal metin olarak saklanmakta ve daha sonra yazı, yazarın kimliğini, ülkesini ve görev yaptığı kurum/kuruluş ile yazışma adreslerini belli etmeyecek biçimde üç nüsha olarak çoğaltılmakta ve çoğaltılan yazılara ID20041610a, ID20041610b, ID20041610c türünden kimlik numaraları verilmektedir. Yazılar bu kimlik numaraları ve ekli yazı ile alanla ilgili uzmanlığı olduğu düşünülen üç farklı editöre TOJDE Değerlendirme Formu eki ile birlikte gönderilmektedir.

TOJDE sorumlu editörü tarafından editörlerden değerlendirme formu ile gelen yanıtlar çerçevesinde hareket edilmekte, gerektiğinde editör adı belirtilmeksizin yapılan bu değerlendirme ve editörler tarafından önerilen düzeltmelerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli belgeler yazar/lara gönderilmekte ancak bu düzeltmelerin yapılması halinde yazının dergiye kabul edileceği belirtilmektedir. Eğer bir yazıda her üç ya da iki editörün düzeltme isteği çok ise yazar/lardan gelen ikinci versiyon düzeltmeler ikinci kez aynı yöntem ve işleyişle tekrar üç TOJDE editörüne gönderilerek yeniden bir sonuç alınmakta ve yayınlanmak üzere Web Yayın editörüne gönderilmektedir.

Kendilerine değerlendirmek üzere yazı gönderilen editörler, gerektiğinde yazıların içeriğinin kendi uzmanlık alanlarına uygun olmadığını belirterek ya yazıyı TOJDE'nin sorumlu editörüne iade edebilir ya TOJDE'nin sorumlu editöründen hakem yardımı isteğinde bulunabilir ya da inandığı, güvendiği bir hakeme yazıyı inceleyerek değerlendirmelerini yapabilirler.

TOJDE editörlerinin tek yazarlı olarak TOJDE'ye yazı göndermeleri halinde ise yukarıda sözü edilen değerlendirme süreci, TOJDE sorumlu editör sorumlularına işletilmez.

2.4. Tojde'nin Hedef Kitleleri

TOJDE ile;

- Yüksek öğretim kurumları,
- Yüksek eğitimde ders materyali üretenler,
- Yurtdışında ve yurtiçinde eğitimin her düzeyinde yönetici olan kimseler,
- Eğitim materyali desenleyen ve dizayn edenler,
- Özel eğitim kuruluşları,
- Kamu sektöründe çalışan eğitimciler,
- Çoklu araçlar ile çalışan eğitimciler,
- Teknoloji ile uğraşan yöneticiler,
- Bilgi yöneticileri,
- İnternet ile uğraşan özel firmalar,
- Elektronik yayıncılıkla uğraşanlar,
- Uzaktan eğitimle ilgilenen eğitimci, yönetici ve öğrenciler
- Eğitim teknolojileri
- Konferans, workshop yapan kurum ve kuruluşlar
- Uzaktan eğitim ile ilgili yayın yapan yayınevleri ilgililerine ulaşmak hedeflenmektedir.

Bunun yanı sıra TOJDE de, yayın yaşamına katkıda bulunabilecek;

- TOJDE'ye makale gönderen, yazı yazarlar,
- TOJDE'nin tanıtımını yapanlar,
- TOJDE'nin işleyişine heyecan ve canlılık getirenler,
- TOJDE'de editör ve hakemlik yapabilecekler,
- TOJDE'ye abone olabilecekler,

- Uzaktan eğitim ile ilgili kuramsal ve uygulamısal deneyimi olanlar,
- Uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim/öğrenim görenler de TOJDE'nin hedef kitlesi arasında sayılabilir.

2.5. Tojde'nin Misyonu ve Yayın Değerleri

TOJDE, elektronik akademik yayıncılık ilke, etik ve felsefesi doğrultusunda okurlarına dört temel başlıkta, önemsedığı değerlerini özetlemiş ve dergide bu değerlere yer vermiştir. Bunlar;

- **Okuyucu Gereksinimleri:** TOJDE ziyaretçi okurlarının uzaktan eğitim alanında akademik beklenti ve gereksinimlerini gerektiği gibi karşılamayı ilke olarak benimsemiştir.
- **Nitelikli/Kaliteli Makaleler:** TOJDE, ziyaretçi okurlarının beklentisi ve gereksinimlerini karşılarken, yayınladığı makalelerin yüksek akademik niteliğe/kaliteye sahip olmasını ilke edinmiştir.
- **Nitelikli Dergi Çalışanı:** TOJDE, ziyaretçi okurlarının beklentisi ve gereksinimlerini karşılarken, nitelikli/kaliteli elektronik yayıncılık yapabilmesi için, nitelikli editör ve hakemlerle çalışmayı bir değer olarak saptamıştır.
- **Toplumsal Paylaşımı Ön Plana Alan Akademik Yayıncılık Hizmeti:** TOJDE, ziyaretçi okurlarının beklentisi ve gereksinimlerini karşılarken, nitelikli/kaliteli elektronik yayıncılık yapabilmesi için, cinsiyet, din, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin evrensel boyutta toplumsal paylaşımı ön plana alan bir hizmet sunmayı da bir değer olarak kabul etmiştir.

Ayrıca TOJDE, ilke olarak, dergide yayınlanan makalelerin dil, gramer ve anlatım sorumluluğunu makale yazar/larına yüklemektedir.

Bu değerlerin yanısıra, TOJDE her yayın yılının sonunda önceki sayılarını CD'de toplayıp çoğaltarak yurtiçi ve yurtdışındaki kütüphanelere, ilgili kurum ve kuruluşlar ile isteyen okuruna ücretsiz olarak göndermekte, ilgili alanlar olmak üzere yurtiçi, yurtdışında gerçekleştirilen seminerler, konferans ve sempozyumlarda bu CD'leri dağıtmayı ya da bizzat ilgili kimselere elden ulaştırmayı, paylaşmayı bir sorumluluk anlayışı olarak benimsemiştir.

2.6. Tojde'nin İlgi ve Yayın Alanları

TOJDE 'de yayınlanacak olan yazıların ilgi alanları, uzaktan eğitim/öğretim kuram, uygulama ile iletişim ve eğitim teknolojilerindeki gelişmelere koşut olarak aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Uzaktan eğitim/öğretimin ekonomik ve kültürel boyutları,
- Uzaktan eğitim/öğretimin politik ve felsefik boyutları,
- Uzaktan eğitim/öğretimin yasal ve etik boyutları,
- Uzaktan eğitim/öğretimin parasal planlaması,
- Uzaktan eğitim/öğretimin geleceği ve 21.yy boyutları,
- Uzaktan eğitim/öğretimde organizasyon ve örgütlenme,
- Uzaktan eğitim/öğretimde hizmet-içi eğitim,
- Uzaktan eğitim/öğretimde program ve materyal geliştirme,
- Uzaktan eğitim/öğretimde mesleksi deneyimler,
- Uzaktan eğitim/öğretimde öğrenme kaynakları,
- Uzaktan eğitim/öğretimde danışmanlık ve rehberlik,
- Uzaktan eğitim/öğretimde geri besleme,
- Uzaktan eğitim/öğretimde nitelik/kalite,
- Uzaktan eğitim/öğretimde verimlilik değerlendirmesi,
- Uzaktan eğitim/öğretimde ölçme ve değerlendirme,
- Uzaktan eğitim/öğretimde dinamizm,
- Uzaktan eğitim/öğretimde etkileşim,
- Uzaktan eğitim/öğretimde çoklu ortamlar,
- Uzaktan eğitim/öğretimde elektronik yayıncılık,
- Web teknolojisi ve Internet,
- Küreselleşme ve uzaktan eğitim/öğretim,
- Sayısal kütüphanecilik ve sanal üniversiteler,
- Sanal gerçeklik

2.7. Tojde'nin İndekslenme Çalışmaları

Derginin gerek uzaktan eğitim ve gerekse de elektronik akademik yayıncılık alanında tanınması, yayın çizgisinin oturması, dergiye teknik olarak kolay erişilebilirliğin ve ziyaretçi sayısının artması, uzaktan eğitim/öğretim alanında ilgili üniversite, kütüphane, arama motorları ile ilgili kişilerin kişisel web sayfalarına TOJDE'nin adres bağlantısını (Linkini) vermesi gibi gelişmelerden sonra TOJDE'nin uluslararası boyutta uzaktan eğitim, eğitim, eğitim teknolojisi vb. bilgi bankaları, özetleme kuruluşları ile indeksleme kuruluşları ile ilişki ve yazışmaları artış göstermiştir.

Bu gün gelinen noktada; TOJDE, AEI-Australian Educational Index, Elsevier Database, DOAJ, EdNA gibi kuruluşlar tarafından taranmakta ve bu kuruluşların sunduğu hizmet potasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra TOJDE'nin British Educational Index (BEI), International Statistical Institute (ISI), Canadian Educational Technology (CET) gibi uluslararası index ve bilgi bankaları tarafından indeksleme çabaları devam etmektedir. 2005 yılı başına kadar ya da 2005 yılı başlarında bu girişimlerden olumlu bir sonuç beklenmektedir.

3-PROBLEM

Yalnızca basılı ortamda yayınlanan dergiler değil, elektronik ortamda yayınlanan dergiler de yayın sıklığı, içerikleri, amaçları, okuyucu profilleri, yayın hakları, teknik özellikleri, araştırma ve tartışma konuları açısından incelenebilirler. İçerik çözümlemesine dayalı araştırmalar, bu yayınların hangi bilgileri ortaya koyduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu tür araştırmalar sonucunda bulgular, düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimiyle okuyucuya sunulabilir. Ancak, Türkiye'de zaten sınırlı sayıda olan çevrimiçi uzaktan eğitim dergileri üzerine yapılan çalışmalar sadece tanıtım düzeyinde yapılmış, içerik çözümlemesine dayalı olarak yeterli araştırmaya rastlanmamıştır.

Bununla birlikte, elektronik akademik bir yayın olan TOJDE'nin içerik yönünden yayın hayatında ulaştığı noktanın ve akademik dünyaya kazandırdıklarının incelenmesi, elektronik yayıncılığın avantajlarını ortaya koymak açısından iyi bir gösterge olacaktır.

Uluslararası, hakemli, SCI dışındaki alan indekslerince taranan, tecimsel bir amacı olmayan, açık ve uzaktan eğitim/öğretim alanını konu olarak seçen, 2004 yılı Ekim ayı itibari ile Volume: 5 Number 4 Sayısının yayınlanması ile birlikte beş yıllık yayın yaşamını tamamlayan elektronik akademik bir dergi olan TOJDE'nin, içerik çözümlemesi uygulaması ile irdelenerek, okur ve yayın profilinin ne olduğu sorusu çalışmanın problemi oluşturmaktadır.

4-AMAÇ

Araştırmada, BÖLÜM I'de genel özellikleri sıralanan TOJDE'nin, içerik analizi yöntemine dayalı olarak okur ve yayın profilinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Dergi hangi bölümlerden oluşur?
- Bu bölümlerin içeriği nedir?
- Yayınlanan makalelerin, yazarlarının profili nedir?
- TOJDE okurlarının TOJDE'yi ziyaret profili nedir?

5-ÖNEM

Araştırma, sınırlı ölçüde de olsa TOJDE'nin okur ve içerik yapısını, eşdeyişle; profilini belirleyecektir. Elde edilen bilgi ve bulgular, uzaktan eğitim alanında hemen her düzeydeki öğrenci, öğretim elemanı ile çeşitli kurum ya da araştırmacılara, elektronik akademik dergi yayıncılığı alanında çaba gösteren kişilere bir dizi bilgi vermesi açısından önemli görülmelidir. Araştırma; uygulanan yöntem açısından, değişik alanlardaki elektronik akademik dergilerin incelenmesinde de kullanılabilmesi için önemlidir. Yine bu araştırma; Türkiye'de ilk defa 5 yıllık yayın hayatını tamamlayan elektronik akademik bir dergi profilini ortaya koyması açısından da önemli görülmelidir.

6-SAYILTIAR

Araştırmada şu üç temel sayılıtdan hareket edilmiştir.

- Elektronik akademik bir dergi olan TOJDE'nin ana bölümleri içerik yönünden incelenebilir niteliktedir.

- TOJDE'nin bölümlerini oluşturan **Editör Yazıları**; ele aldıkları konular ve editörlerin ülkeleri açısından, **Makaleler**; çıkan sayılar, konu ve amaçları, yazarları, yazar sayıları ve yazarların ülkeleri açısından; **Tanıtlar**; sayıları, türleri, tanıtımları yapan yazarların ülkeleri, tanıtımları yapılan yayınların yazarlarının ülkeleri, tanıtılan kitapların yayın yılları, konferans ve seminerlerin yapılış yıllarına göre dağılımı, tanıtılan kitapların yazar sayılarına göre dağılımı ve konuları açısından, **Haberler**; amaçları, kapsamı ve süreklilik gösteren köşeleri açısından, **Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar** ise ele aldıkları konular açısından incelenebilir niteliktedir.
- İncelemede ele alınan nitelikler sayısal olarak belirlenebilir.

7-SINIRLILIKLAR

Aşağıda belirtilen noktalar araştırma için birer sınırlılık olarak kabul edilmelidir.

- Araştırmada, TOJDE'nin Ocak 2000–Ekim 2004 tarihleri arasında yayınlanmış 16 sayısı ele alınmıştır.
- Elektronik bir dergi olarak TOJDE, yalnızca içeriği ve okur trafiği seyrinin belirlendiği webtrends verileri ile değerlendirilmiştir.

8-YÖNTEM

TOJDE'nin, araştırmanın yapıldığı tarihe kadar olan tüm sayıları (Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında yayınlanan toplam 16 sayı) çalışmanın hem evrenini hem de örneklemini oluşturmaktadır.

İçerik çözümlemesi yöntemine dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada, derginin bölümleri üzerinde durulmuş ve bu bölümlere ilişkin nicel ve nitel çözümlemeler yapılmıştır.

TOJDE'nin 16 sayısı bölümler bazında tek tek ele alınmış ve eş deyişle; saptanan başlıklar doğrultusunda çözümlenmiştir.

TOJDE'nin bölümlerini oluşturan **Editör Yazıları**; ele aldıkları konular ve editörlerin ülkeleri açısından, **Yayınlanan Makaleler**; çıkan sayılar, konu ve amaçları, yazarları, yazar sayıları ve yazarların ülkeleri açısından; **Kitap ve Konferans Tanıtımları**; sayıları, türleri, tanıtımları yapan yazarların ülkeleri, tanıtımları yapılan yayınların yazarlarının ülkeleri, tanıtılan kitapların yayın, konferans ve seminerlerin yapılış yıllarına göre dağılımı, tanıtılan kitapların yazar sayılarına göre dağılımı ve konuları açısından, **Haberler**; amaçları, kapsamı ve süreklilik gösteren köşeleri açısından, **Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar** ise ele aldıkları konular açısından incelenmiş ve bu şekilde derginin içeriğine ilişkin veriler toplanmıştır.

Elde edilen verilerden sayıya dönüştürülebilirler sayı ve yüzde olarak tablolar halinde ifade edilmiş, diğer veriler düz anlatımla verilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM II

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, çalışmanın amaçları doğrultusunda incelenen ve elde edilen veriler tablolar aracılığıyla bulgu olarak sunulmuş ve olanaklı durumlarda yorumlara yer verilmiştir.

9-DERGİDE YER ALAN BÖLÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

TOJDE'nin 2000 yılında 2 sayı, 2001 yılında 2 sayı, 2002 yılında 4 sayı, 2003 yılında 4 sayı, 2004 yılında araştırmanın yapıldığı tarihe kadar 4 sayı olmak üzere toplam 16 sayısı yayınlanmıştır. Her bir sayı;

- Editör Yazıları
 - Editörden (From editor/editors)
 - Editöre Notlar (Notes for Editor)
- Dergide Yayınlanan Makaleler (Articles)
- Tanıtımlar (Reviews)
- Haberler (News)
- Anadolu Üniversitesi Hakkında Çıkan Yazılar

olmak üzere 5 ana bölümden oluşmaktadır. Bölümlere ilişkin bulgu ve yorumlara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

9.1. Editör Yazıları

Tojde'nin bu bölümü Editörlerden (From Editor/From Guest Editors), Editöre Notlar (Notes for Editor) olmak üzere iki başlıkta ele alınabilir. "From Editor/From Guest Editors" başlığı altında her sayıda yer alan yazılar ve yazarları hakkında Sorumlu editör Uğur Demiray tarafından genel tanıtım ve bilgiler verilmektedir. Bu bölümde ayrıca okuyuculara dilek ve temennilerde bulunulurken, TOJDE ile ilgili iletişim adresleri de okuyuculara ulaştırılmaktadır.

Editöre Notlar (Notes for Editor) başlığı altında araştırmanın yapıldığı tarihe kadar yayınlanan 16 sayının 7 sayısında TOJDE sorumlu editörüne gelen yazarların görüşlerine yer verilmiştir. Bunlardan İngiltere'den 3, Türkiye'den 2, İsrail'den 1, ABD'den 3 ve Avustralya'dan 2 olmak üzere toplam 11 Editöre Notlar yazısı TOJDE'de yer almıştır. Yayınlanan bu yazıların içerikleri, uzaktan eğitimin kuramsal ve uygulama boyutunu içeren, makale boyut ve yapısında olmayan, sadece TOJDE'nin sorumlu editörü tarafından değerlendirilerek, not biçiminde okuyucuya ulaştırılan kısa yazılardır.

9.2. Makalelerin Konularına Göre İncelenmesi

Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında 16 sayı olarak yayınlanan TOJDE'de yer alan toplam makale sayısı 112'dir. Yayınlanan sayılara göre makale sayılarına ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1
Yayınlanan Sayılara Göre Makaleler

Cilt / Sayı	Makale Sayısı
CİLT1-SAYI 1	7
CİLT1-SAYI 2	6
CİLT2-SAYI 1	7
CİLT2-SAYI 2	8
CİLT3- SAYI 1	9
CİLT3- SAYI 2	5
CİLT3- SAYI 3	6
CİLT3- SAYI 4	7
CİLT4- SAYI 1	4
CİLT4- SAYI 2	5
CİLT4- SAYI 3	7
CİLT4- SAYI 4	7
CİLT5- SAYI 1	9
CİLT5- SAYI 2	8
CİLT5- SAYI 3	8
CİLT5- SAYI 4	9
TOPLAM 16	112

Makaleler yazarlar açısından makalelerin gönderildiği ülke ve yazar sayısı bağlamında da incelenmiştir. Makaleler, gönderildiği ülkeler açısından ele alındığında, elde edilen verilere Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2
Gönderildiği Ülkelere Göre Makale Sayısı

Ülke	Makale Sayısı
1 Türkiye	28
2 ABD	18
3 Hindistan	12
4 Avustralya	9
5 Malezya	6
6 Kanada	5
7 Yunanistan	5
8 İsrail	3
9 İngiltere	4
10 KKTC	4
11 Fransa	2
12 Finlandiya	2

13	Suudi Arabistan	2
14	Brezilya	1
15	Meksika	1
16	Arjantin	1
17	Çek Cumhuriyeti	1
18	İsviçre	1
19	Litvanya	1
20	Çin	1
21	Tayland	1
22	Mısır	1
23	Filipinler	1
24	Swaziland	1
	Türkiye-Avustralya	1
TOPLAM		112

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 24 farklı ülkeden TOJDE’ye makale gönderilmiştir. Türkiye-Avustralya ortak yazarlı olan bir makale ülke sayısına dahil edilmemiştir. Türkiye 28 makale ile en çok makalesi yayınlanan ülke konumunda iken, bunu 18 makale ile ABD, 12 makale ile Hindistan ve 9 makale ile Avustralya izlemiştir. Bu anlamda TOJDE’nin, Dünyanın birbirinden farklı, dört bir köşesinden yollanan ve 24 ülkenin katılımıyla uluslararası alanda kabul görmüş bir dergi niteliğine sahip olduğu söylenebilir.

TABLO 3
Makalelerin Gönderildiği Ülkelerin
TOJDE/Cilt ve Sayılara Göre Dağılımı

ÜLKELER	TOJDE / CİLT VE SAYILAR																TOPLAM
	1/1	1/2	2/1	2/2	3/1	3/2	3/3	3/4	4/1	4/2	4/3	4/4	5/1	5/2	5/3	5/4	
Türkiye	1	2	3	1	3	-	1	2	2	-	2	1	3	5	-	2	28
ABD	1	-	2	1	3	1	1	-	-	3	3		1	1	-	1	18
Hindistan	1	-	-	2	-	-	1	3	-	1	-	3	1	-	-	-	12
Avustralya	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7	-	9
Malezya	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	1	6
Kanada	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	5
Yunanistan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	5
İngiltere	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
KKTC	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	4
İsrail	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Fransa	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Finlandiya	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Suudi Arabistan	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Brezilya	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Çek Cumhuriyeti	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Çin	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Filipinler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
İsviçre	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Litvanya	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Meksika	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Mısır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Arjantin	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Swaziland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Tayland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Türkiye-Avustralya	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
TOPLAM																	112

Tojde’nin araştırma kapsamına alınan toplam 16 sayısı, makale gönderen ülkeler açısından incelendiğinde; Türkiye toplam 28 makale ile 16 sayının 13’ünde, ABD 18 makale ile 11’inde, Hindistan 12 makale ile 7’sinde, Malezya 6 makale ile 5’inde, Yunanistan 5 makale ile 5’inde Kanada 5 makale ile 4’ünde, İngiltere 4 makale ile, İsrail 3 makale ile ve Avustralya 9 makale ile 3’ünde, KKTC 4 makale ile 3’ünde, Fransa 2 makale ile Finlandiya 2 makale ile 2’sinde, Tablo 3’deki diğer 10 ülke ve 1 ortak makale ise birer sayıda, makaleleriyle yer almıştır.

Öte yandan yazar sayıları; çok yazarlı, tek yazarlı ve kurum yazarlı olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4’de özetlenmiştir.

Tablo 4
Yazar Sayılarına Göre Makalelerin Dağılımı

Tek yazarlı	Çok Yazarlı	Kurum Yazarlı
67	44	1

Tablo 4 incelendiğinde, tek yazarlı makalelerin 67, çok yazarlı makalelerin 44 ve kurum yazarlı makalelerin sayısının 1 olduğu görülmektedir. TOJDE’ye, araştırmanın kapsamına alınan süre içerisinde, diğer bir anlatımla Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında toplam 150 yazar TOJDE’ye makaleleriyle katkıda bulunmuştur.

9.2. Makalelerin Konularına Göre İncelenmesi

Bu başlık altında, araştırma kapsamındaki makalelerin hangi konularda ve ne yoğunlukta gerçekleştirildiği saptanmaya çalışılmıştır. Konularına göre makaleler aşağıdaki 4 ana başlık ve onlara bağlı konular altında sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırmada, Açıköğretim Fakültesi 20. Kuruluş Yılı Nedeniyle, 23-25 Mayıs 2002 tarihli, Uluslararası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu’ndaki tema ve konu kategorilerinden yararlanılmıştır.

- Açık/Uzaktan Eğitim (bu genel başlık altında, Dünyadaki Açık ve Uzaktan Eğitime ilişkin kurum ve organizasyonların yönetim, ekonomik, kuramsal, kalite sağlama ve yasal düzenlemelerine ilişkin genel bilgileri içeren, varolan uygulamaları da anlatan makaleler toplanmıştır.
- Çevrimiçi (Online) Eğitim (bu genel başlık altında, teknolojinin getirdiği yeni oluşumlar çerçevesinde çevrimiçi eğitime ilişkin etkileşim stratejilerinin, sanal topluluklar-kültürlerin ve değerlendirme yaklaşımlarının konu edinildiği makaleler yer almaktadır.
- Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler (bu başlık altında ise iş olanakları, teknolojik araçlar, değişen yeterlikler, öğrenenler ve öğreticiler için yeni roller konularını kapsayan makalelere yer verilmiştir.
- Öğretim Sistemleri (bu başlık altında, tasarım ve geliştirim örnekleri, geribildirim düzenekleri, yenilikçi öğrenme-öğretme stratejileri, ölçme-değerlendirme konularını ele alan, pek çoğu pilot çalışmalar sonucunda ortaya çıkan makaleler toplanmıştır. Öğretim sistemleri içinde yer alan öğretim ortamları da bu başlık altında yer almıştır (Radyo, TV, video konferans...gibi).

TOJDE’de yer alan makalelerin konu alanlarına göre dağılımı Tablo 5’de özetlenmiştir.

Tablo 5
Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

KONU	SAYI	%
Açık/Uzaktan Eğitim	36	32, 14
Çevrimiçi (Online) Eğitim	35	31, 25
Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler	20	17, 85
Öğretim Sistemleri	21	18, 75
TOPLAM	112	100

Tabloda 5’de görüldüğü gibi, makaleler içinde en yoğun çalışma konularından birini %32, 14’lük bir oranla Açık ve Uzaktan Eğitim oluşturmaktadır.

Farklı yerlerde, farklı demografik ve kültürel alt yapıya sahip, örgün eğitimini sürdüremeyen kişilere, uygun iletişim teknolojileri kullanımıyla eğitim kaynaklarına erişimi sağlayan uzaktan eğitim, tüm dünyada yaygınlaşmakta ve geleceğin eğitim sistemi olarak kabul edilmektedir (Girginer, 2002). Buna görüşe koşut olarak, TOJDE’de yer alan makalelerin yaklaşık üçte biri Açık/Uzaktan Eğitim başlığı altında toplanmıştır. Bu başlık altında, Genel Konular, Ekonomik Sorunlar, Kuramsal Çerçeve, Kalite Sağlama ve Uzaktan Eğitim Yayınları alt başlıklarında, uzaktan eğitime ilişkin tanımları, sistemin işleyişini, değerlendirilmesini, uygulama

örneklerini (Hong Kong, Kanada, Türkiye, Avustralya, Hindistan, ABD, Malezya), geleneksel ve uzaktan eğitim karşılaştırmalarını, uzaktan eğitimin sosyolojik etkilerini, tarihsel süreci ele alan ve uzaktan eğitim üzerine yayın yapan çevrimiçi dergileri konu edinen makaleler yer almıştır.

Tablo 6’da, Açık/Uzaktan Eğitimi ele alan makalelerin konularına göre dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 6
Açık/Uzaktan Eğitimi Ele Alan Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Açık/Uzaktan Eğitim	SAYI	%
Genel Konular	26	72, 22
Kuramsal Çerçeve	4	11, 11
Kalite Sağlama	4	11, 11
Ekonomik Sorunlar	1	2, 77
Uzaktan Eğitim Yayınları	1	2, 77
TOPLAM	36	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Dünyadaki açık/uzaktan eğitim uygulamalarını tarihsel, yönetsel, mezunlar-sektör ilişkisi, sistemin genel işleyişi, varolan düzenlemelerde yapılan iyileştirmeler ve yenilikleri ele alan Genel Konular %72, 22’lik bir oranla ilk sırada yer almaktadır.

Geçmiş 1700’lü yılların ilk yarısına kadar götürülebilen uzaktan eğitimin (İşman, 1998), mektup, radyo, televizyon, video, bilgisayar iletişim sistemlerine dayanarak süren varlığı açık üniversitelerin (örneğin İngiliz Açık Üniversitesi 1974), kurulmasıyla ivme kazanmıştır (Demiray, 1999). Bu tarihsel gelişim süreci göz önüne alındığında, geçen süre içinde açık ve uzaktan eğitimin uygulamalarının tanıtılması, sistemin işleyişi, sistemin değerlendirilmesi, sorunların irdelenmesi ve öğrencilerle mezunların görüşlerinin ele alınması olağan görülmelidir. Özellikle açık/uzaktan eğitime devam eden öğrencilerin görüşlerinin alınması, uygulamalar karşısındaki tepkilerinin ölçülmesi, mezunların tatmin düzeyinin araştırılması, TOJDE’de yer alan makaleler içinde de önemini korumaktadır.

“Açık/Uzaktan Eğitim” alt başlıklarında Kuramsal Çerçeve’nin oranı %11, 11’dir. Kuramsal Çerçeve başlığı altındaki makaleler, uzaktan eğitimle geleneksel eğitimi karşılaştıran, açık ve uzaktan eğitimin sosyolojik ve psikolojik etkileri üzerinde duran, değerlendirme yaklaşımını ele alan makalelerdir.

“Açık/Uzaktan Eğitim” alt başlıklarında “Kalite Sağlama”yı konu edinen makalelerin oranı yine %11, 11’dir. Bunlar, uzaktan eğitimde kalitenin nasıl artırılabilirliğini konu edinen, ekip çalışmasının gerekliliğini, yeni uygulamaların etkinliğini vurgulayan çalışmalardır.

Ekonomik sorunları ele alan 1 makale ise uzaktan eğitimdeki maliyeti, öğrenci ve öğretmen açısından ele almaktadır.

TOJDE’de yayınlanan makaleler içinde yer alan ve Türkiye’de çevrimiçi olarak yayınlanan ve eğitim teknolojisi alanında bir dergi olan TOJET’i konu alan bir makaleye de, Açık/Uzaktan Eğitim konuları arasında yer verilmiştir.

Konularına göre makalelerin dağılımını gösteren Tablo 5’de görüldüğü gibi, Çevrimiçi (Online) Eğitimi konu alan makalelerin oranı %31, 25 olmakla birlikte, %32, 14 oranında Açık/Uzaktan Eğitim’i konu alan makalelerin oranına yakındır. Bu oranın büyüklüğü, iletişim teknolojilerinin eğitime yansımından kaynaklanmaktadır. Hızla gelişen bilgi teknolojileri uzaktan eğitim ortamlarının çeşitlenmesine yol açmış, bu aşamada gündeme gelen kavramlardan birisi de “Çevrimiçi Eğitim” olmuştur. İnternet üzerinden eğitim, elektronik eğitim, Web tabanlı eğitim olarak da tanımlanabilen çevrimiçi eğitim, eş zamanlı olmayan eğitim (asen kron eğitim) dir. Sen kron eğitim denildiğinde zamana bağımlı, aynı mekanda ve yüz yüze verilen eğitim kastedilir. Bu eğitim modeli geleneksel eğitim modeli olarak nitelendirilir. Video konferans sistemi de bu modele dahil edilebilir.

Eş zamanlı olmayan eğitim, zamandan ve mekandan bağımsız olarak verilen eğitimdir. Bu tip eğitim tam olarak zaman ve mekandan bağımsız olarak verilebileceği gibi, belirli zamanlarda zamana ve mekana bağımlı olarak da verilebilir. İnternet üzerinden verilen eğitim zamandan ve mekandan bağımsız eğitimdir. Ancak belirli zamanlarda eğitimi alan kişiler yüz yüze eğitime ve sınavlara alınmıyorsa, bu tip eğitim, zamandan yarı bağımsız eğitim olarak adlandırılır.

Çevirimiçi eğitimde, bireyler istedikleri zaman ve istedikleri yerde bilgiye ulaşabilirler. Bu eğitim yalnızca öğrenci eğitiminde değil, hizmet içi eğitimde, öğretmen ve yer sorunu yaşanan durumlar ile yüz yüze eğitime destek vermek amacıyla da kullanılabilir.

Çevirimiçi eğitim, içerik ve yazılım olmak üzere temelde iki ana kategoriden oluşur. çevirimiçi eğitimin içeriği, eğitim amacından sitenin güncel tutulmasına kadar tüm süreçleri kapsar. Yazılım ise bu içeriğin üzerine konulacağı yerdir. Örneğin java, asp, html, xml...gibi.

İnternete ve İnternetteki bilgiye ulaşmanın kolay olması nedeniyle, çevirimiçi eğitimde İnternet kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. İnternet tabanlı eğitimde öğretim materyallerinin kalitesi, kullanılabilirliği, öğrencilerin desteklenmesi, sistemin yönetimi ve erişim kolaylığı, görüntüleme ve geri besleme mekanizmaları önemli noktalardır. İnternet tabanlı eğitimle, multimedya tabanlı uygulamalar, tekli ve/veya grup öğretimi, senkron ve/veya asenkron öğrenme aktiviteleri, interaktif öğrenme, kendi kendine öğrenme ve her yerden ulaşım sağlanabilir(Türkoğlu, 2001).

Diğer bir anlatımla İnternet ve online teknolojiler en hızlı gelişen ve uygulanan bir alan olarak insanlığın tüm yaşamını etkileyip değiştirmektedir. Eğitim alanındaki etkisi ise en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Yukarıda sıralanan özellikleri ile online eğitim TOJDE’de de akademik düzeyde sorgulanan makalelerle yer almıştır.

Çevirimiçi Eğitim ve Öğrenme, Bilgi ve İletişim Teknolojisi, Sanal Öğrenme Çevreleri olmak üzere 3 alt başlık altında toplanan Çevirimiçi Eğitimi konu alan makalelerin dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7
Çevirimiçi Eğitimi Ele Alan Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM	SAYI	%
Çevirimiçi Eğitim ve Öğrenme	22	62, 85
Bilgi ve İletişim Teknolojisi	7	20
Sanal Öğrenme Çevreleri	6	17, 15
TOPLAM	35	100

Tabloda da görüldüğü gibi, Çevirimiçi Eğitim kapsamındaki makalelerin yarısından fazlasını Çevirimiçi Eğitim ve Öğrenme’yi konu alan makaleler oluşturmaktadır.

Çevirimiçi Eğitim ana başlığı altında, Bilgi ve İletişim Teknolojisi %20 ve Sanal Öğrenme Çevreleri’ni konu edinen makalelerin oranı ise %17, 14’tür.

Çevirimiçi Eğitim’e yakın bir konu sınıflaması olan “Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler’i ele alan makalelerin konularına göre dağılımı da Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8
Eğitim İletişimi Ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimleri
Ele Alan Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler	SAYI	%
Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller	12	60
Teknolojik Araçlar	8	40
TOPLAM	20	100

Eğitim iletişimi ve teknolojisi alanındaki eğilimlerle birlikte eğitim sistemi içerisinde yer alan her bir birey e öğretmen, e öğrenci gibi yeni rolleri ile tanımlanır olmaktadır. Bu durumda, gerek öğrenci gerekse öğretmen için kendini geliştirmek, iletişim teknolojisini kullanabilir olmak ve bundan yararlanabilmek zorunlu hale gelmektedir. Bu da, iletişim teknolojilerinin eğitimdeki yerinin yeniden sorgulanmasını gerekli kılmaktadır.

TOJDE’de yayınlanan Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler başlığı altındaki 20 makaleden 12’sinin, oransal anlatımla %60’ının, “Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller”i konu alması bu sorgulama gerekliliğinin bir yansıması ve beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir. Öte yandan %40’lık bir orana sahip olan ve “Teknolojik Araçlar”ı konu alan makaleler ise özellikle İnternet kullanımına yöneliktir. Bu durum

çalışmanın araştırmacılarını; TOJDE’de yayınlanan makaleler kapsamında bakıldığında, İnternet ortamının temel eğitim ortamlarından biri olarak kabul edildiği ve bu konuların önemli ölçüde araştırıldığı yorumuna götürebilmektedir.

TOJDE’de yayınlanan ve birbirine yakın bu iki alanın toplam makale sayısı 55’dir. Bunlardan 35 tanesi Çevrimiçi Eğitimi, 20 tanesi Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimleri konu edinmektedir. Bu iki alan zaman zaman birbirini kapsayabilmektedir. Çevrimiçi Eğitimi ele alan makalelerin pek çoğunda da İnternette söz edilmiştir. TOJDE’de yayınlanan makaleler içinde bu iki alanın oransal toplamı %49, 10’dur. Bu oran, teknolojik gelişmeyle birlikte artan yeni teknoloji kullanımının eğitim alanında da araştırılmasının doğal bir sonucudur.

TOJDE’de yayınlanan makaleleri konularına göre sınıflandırmada kullanılan bir diğer başlık ise, Öğretim Sistemlerinin Tasarımı ve Geliştirilmesi’dir.

Aşağıda yer verilen Tablo 9’da Öğretim Sistemleri konusunu içeren alt başlıklar sayı ve yüzdeleri ile birlikte verilmiştir.

Tablo 9
Öğretim Sistemlerini Ele Alan Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Öğretim Sistemleri	SAYI	%
Tasarım ve Geliştirim Çalışmaları	12	57, 14
Öğretim Ortamları	7	33, 33
Ölçme ve Değerlendirme	2	9, 52
TOPLAM	21	100

Öğretim Sistemleri ana başlığında, Tablo 9’da da görüldüğü gibi Tasarım ve Geliştirim Çalışmalarını konu edinen makaleler, %57, 14’lük oranla birinci sırada yer almaktadır. Açık ve uzaktan eğitim yeni gereksinimler ve teknolojik gelişmeler sonucunda yeniden biçimlendirilebilmektedir. Bu alandaki uygulamaların tanıtımı ve sorgulanması, pilot çalışmaların sonuçlarının açıklanması, gelişmekte olan bilgisayar tabanlı öğretim materyallerinin kullanımı, olumlu-olumsuz etkileri vb. konular, bu makalelerin konusunu oluşturmaktadır

Öğretim ortamları ise öğrenmenin sağlanabilmesi için kullanılan TV, radyo, video konferans, animasyonlar vb. araçları sorgulamaktadır. Öğretim ortamları konularını içeren makalelerin oranı Tablo 9’ da görüldüğü gibi %33, 33’tür.

Ölçme ve Değerlendirme konusundaki makaleler ise, öğrenmeyi ölçen testlerin, ölçme ve değerlendirme stratejilerinin uzaktan eğitimde kullanılabilirliğini sorgulayan makalelerdir. Bunların oranı da %9, 52 olarak saptanmıştır.

9.3. Makalelerin Amaçlarına Göre İncelenmesi

Amaçları açısından makaleler; Deneysel, Uygulama Örnekleri ve Kuramsal çalışmalar başlıkları altında incelenmiştir. Bu başlıklara göre veriler, Tablo 10’da özetlenmiştir.

Tablo 10
Makalelerin Amaçlarına Göre Dağılımı

AMAÇ	SAYI	%
Deneysel	44	39, 28
Uygulama Örnekleri	38	33, 92
Kuramsal Çalışmalar	30	26, 80
TOPLAM	112	100

Tablo 10’daki veriler doğrultusunda, Deneysel amaçlı makalelerin ağırlıkta olduğu gözlenmektedir. Makalelerin amaçlarına göre dağılımı içerisinde %39, 28’lik bir oranı kapsayan bu makaleler, sebep-sonuç ilişkisini ölçmeye yönelik çalışmaları içermektedir.

Elektronik medya kullanımı, web tabanlı eğitimlerin etkinliği, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımındaki kültürel farklılıklar, bireysel becerilerin geliştirilmesine yönelik tutum ve davranışların ölçülmesi gibi konular bu

kapsam içinde yer almaktadır. Akademik anlamda küçük ya da büyük ölçekli gruplarda, yukarıda sayılan amaçlar doğrultusunda pek çok araştırma yapılmış ve bunlar TOJDE'ye makale biçiminde yansımıştır.

Uygulama Örnekleri kapsamındaki makalelerin oranı %33, 92'dir. Bu oran içine Türkiye ve Dünyadaki uzaktan eğitim uygulamalarını tanıtmayı amaçlayan makaleler dahil edilmiştir. Makalelerin amaçlarına göre dağılımında %26, 78'lik bir oranı kapsayan kuramsal çalışmalar ise eğitim-uzaktan eğitim ve eğitim teknolojisi konularındaki literatür çalışmalarını içermektedir.

Tablodan çıkan genel sonuca bakıldığında, %39, 28'lik bir oranla Deneysel Çalışmalar, Uygulamayı anlatmayı amaçlayan çalışmalardan daha önde yer almıştır. Artık, daha farklı özelliklere sahip (spesifik) grupların eğitim gereksinimleri, kişisel becerilerinin geliştirilmesi, iletişim teknolojilerindeki gelişmeyle birlikte öğrenenlerle öğreticilerin edindikleri yeni roller ve uzaktan eğitimin uygulama alanlarının toplumun çeşitli kesimlerine göre nasıl geliştirilebileceği gibi konuların araştırılması gereken alanlar haline geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. TOJDE'de yayınlanan makalelerin amaçlarına göre dağılımı da, bu gelişimin doğal bir yansıması olarak görülmelidir.

9.4. Tanıtımlar/Reviews

TOJDE'nin bölümleri arasında yer alan **Tanıtlar/Reviews** bölümü, Makaleler bölümünden sonra yer alan temel bölümlerden biridir. Her sayıda kitap, dergi, konferans, sempozyum gibi tanıtım bilgileri bu bölümde yer almaktadır. Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında, 16 sayı olarak yayınlanan TOJDE'de yer alan toplam tanıtım sayısı 43'dür. Elde edilen veriler Tablo 11'de özetlenmiştir.

Tablo 11
Dergi Sayılarına Göre Tanıtım Sayıları

Cilt / Sayı	Tanıtım Sayısı
CİLT1-SAYI 1	2
CİLT1-SAYI 2	2
CİLT2-SAYI 1	3
CİLT2-SAYI 2	3
CİLT3- SAYI 1	2
CİLT3- SAYI 2	4
CİLT3- SAYI 3	3
CİLT3- SAYI 4	2
CİLT4- SAYI 1	1
CİLT4- SAYI 2	2
CİLT4- SAYI 3	1
CİLT4- SAYI 4	1
CİLT5- SAYI 1	4
CİLT5- SAYI 2	4
CİLT5- SAYI 3	6
CİLT5- SAYI 4	1
TOPLAM 16 Sayı	41

TOJDE'de "Tanıtımlar/Reviews" başlığı altında yayınlanan yazılar, kitap, dergi, konferans ve sempozyum gibi alana özgü etkinliklerin tanıtımlarını içermektedir. Bu tanıtım yazılarının türleri açısından elde edilen verilere göre dağılımına Tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12
Tanıtım Türlerinin Sayısal Dağılımı

TANITIM	SAYI	%
Kitap	35	85, 36
Konferans/Sempozyum	5	12, 19
Dergi	1	2, 43
TOPLAM	41	100

Tablo 12'de görüldüğü gibi, TOJDE'de yer alan tanıtımların %85, 36'lık kısmını kitap tanıtımları kapsamaktadır. Bunu %12, 19'luk bir oranla konferans ve sempozyum tanıtımları izlemiştir. Dergi tanıtımlarının oranı ise, %2, 43'tür.

9.5. Tanıtım Bilgileri

Bu başlık altında hem kitap, dergi, sempozyum ve konferans tanıtımlarını yapan yazarların hem de tanıtımı yapılan yayın ve bilimsel etkinliklerin hangi ülke kaynaklı olduklarına, tanıtımı yapılan yayın ve etkinliklerin yıllara göre dağılımına ve tanıtımı yapılan kitapların yazar sayılarına ilişkin bilgiler verilecektir.

Tanıtımları yapan yazarların hangi ülkeden oldukları incelendiğinde elde edilen verilere Tablo 13'de yer verilmiştir.

Tablo 13
Tanıtımları Yapan Yazarların Ülkeleri

ÜLKE	SAYI	%
Türkiye	25	60,97
Hindistan	10	24,39
Yunanistan	3	7,31
İngiltere	2	4,87
Uluslararası	1	2,43
TOPLAM	41	100

Görüldüğü gibi, tanıtımları yapan yazarların ülkeleri içinde ilk sırayı Türkiye almıştır. Bu durum TOJDE'nin Türkiye'den yayınlanmasından kaynaklanabilir.

Tanıtımı yapılan yayın ve bilimsel etkinliklerin hangi ülke kaynaklı olduklarına ilişkin veriler ise Tablo 14'de özetlenmiştir.

Tablo 14
Tanıtımları Yapılan Yayınların Ülkelere Göre Dağılımı

ÜLKE	Tanıtım Sayısı	%
ABD	13	31,70
Türkiye	9	21,95
Hindistan	6	14,63
İngiltere	5	12,19
Yunanistan	3	7,31
Uluslararası	1	2,43
Almanya	1	2,43
Norveç	1	2,43
Malezya	1	2,43
Kanada	1	2,43
TOPLAM	41	100

Tanıtımları yapılan yayınların ülkelere bakıldığında, ABD kaynaklı tanıtımların yaklaşık %32'lik bir oranla birinci sırayı aldığı görülmektedir. ABD'yi sırasıyla Türkiye %21,95, Hindistan %14,63, İngiltere %12,19, Yunanistan %7,31'lik oranla izlerken, Norveç, Malezya, Kanada ve Almanya kaynaklı ülkelerin oransal dağılımı %2,43'tür.

Köklü bir uzaktan eğitim geçmişi olan ve teknolojik gelişimin öncüsü konumundaki ABD ve İngiltere gibi ülkelerin yayınlarının daha çok tanıtılması olağan görülmelidir. Öte yandan Hindistan gibi gelişmekte olan bir ülkenin yayınlarının %14,63 gibi bir oranla tanıtılması ise, bu ülkede uzaktan eğitimin geniş bir uygulama alanı bulması ve bu alandaki yayınların da söz konusu uygulamaları içermesi ile açıklanabilir.

TABLO 15
Tanıtılan Kitapların Yayın; Konferans ve Seminerlerin Yapılış Yıllarına Göre Dağılımı

YILLAR	SAYI
1998	1
1999	1

2000	13
2001	7
2002	7
2003	5
2004	7
TOPLAM	41

Tablo 15’de görüldüğü gibi, Ocak 2000 tarihinde yayına başlayan TOJDE ‘de tanıtımı yapılan yayın ya da etkinlikler içinde en eski tarihli olanı 1998, en yeni tarihli olanı ise 2004’tür. TOJDE giderek daha güncel yayın ve etkinliklerin tanıtımlarına yer vermektedir.

TOJDE’de araştırma kapsamına alınan yıllar itibariyle, kitapların yayın tarihleri, konferans ve seminerlerin yapıldığı tarihleri arasındaki sayısal ilişki Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16
Tojde’de Araştırma Kapsamına Alınan Yıllar İtibariyle,
Kitapların Yayın Tarihleri, Konferans ve Seminerlerin
Yapılış Tarihleri Arasındaki Sayısal İlişki

TOJDE/2000	TOJDE/2001	TOJDE/2002	TOJDE/2003	TOJDE/2004
1998-1	2000-5	1999-1	2001-1	2000-4
2000-3	2001-1	2000-1	2002-3	2003-4
		2001-5	2003-1	2004-7
		2002-4		

TOJDE’nin 2000 yılı sayılarında; 1998 tarihli 1, 2000 tarihli 3, 2001 yılı sayılarında; 2000 tarihli 5, 2001 tarihli 1, 2002 yılı sayılarında; 1999 tarihli 1, 2000 tarihli 1, 2001 tarihli 5, 2002 tarihli 4, 2003 yılı sayılarında; 2001 tarihli 1, 2002 tarihli 3, 2003 tarihli 1, 2004 yılı sayılarında; 2000 tarihli 4, 2003 tarihli 4, 2004 tarihli 7 tanıtıma yer verilmiştir.

Elektronik dergiler bilgiye kolay ulaşma olanağı yanında, pek çok kişiye ulaşma olanağı da sunmaktadır. Tablo 16’da da görülebileceği gibi, elektronik bir dergi olan TOJDE de bu anlamda güncel yayın ve etkinliklere, yayın ve etkinliklerin kaynağı olan kişilere daha çabuk ulaşma ve bunları okuyucularına ulaştırma işlevini yerine getirmektedir. Böylece uzaktan eğitim alanındaki kitap, dergi, konferans, seminer gibi tanıtım bilgileri daha güncel olmaktadır. Öte yandan tanıtılan kitaplar tek yazarlı ve çok yazarlı olup olmadıklarına göre incelenmiş ve bunların 15’inin tek yazarlı, 20’sinin ise çok yazarlı olduğu saptanmıştır.

9.6.Tanıtımların Konularına Göre İncelenmesi

TOJDE’de yayınlanan tanıtım Tanıtım/Reviews konularının sınıflandırılmasında, makalelerdeki konu başlıkları kullanılmıştır. Tablo 17’de verilen bu başlıklar; Açık/Uzaktan Eğitim, Çevrimiçi (Online) Eğitim, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler ve Öğretim Sistemleri’dir.

Tablo 17
Tanıtım Konuları

KONU	SAYI	%
Açık/Uzaktan Eğitim	14	34, 14
Çevrimiçi Eğitim	14	34, 14
Öğretim Sistemleri	4	9, 75
Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler	9	21, 95
TOPLAM	41	100

Tabloda 17’de görüldüğü gibi, tanıtım konuları içinde de Açık/Uzaktan Eğitim ile çevrimiçi eğitimi ele alan tanıtım konularının oranı (%34, 14) birbirine eşittir. Makalelerde olduğu gibi, bu iki alan uzaktan eğitimde uğraşı konularının temelini oluşturmaktadır.

Öğretim Sistemleri ile ilgili tanıtımların sayısı 4, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimlerle ilgili tanıtımların sayısı ise 9’dur.

Açık/Uzaktan Eğitim başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı, Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18
Açık/Uzaktan Eğitim Başlığı Altında Yer Alan
Tanıtım Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Açık/Uzaktan Eğitim (TANITIM)	SAYI	%
Genel Konular	11	78, 58
Kuramsal Çerçeve	1	7, 14
Kalite Sağlama	1	7, 14
Uzaktan Eğitim Yayınları	1	7, 14
TOPLAM	14	100

Açık/Uzaktan Eğitim üzerine yazılan tanıtım yazılarının yaklaşık %80’lik bölümü, uzaktan eğitimi tanımlayan, tartışan, uygulamaları tanıtan 9’u kitap, 2’si ise konferans bilgilerini içeren Genel Konular başlığında toplanabilecek yazılardır.

Kuramsal Çerçeve, Kalite Sağlama ve Uzaktan Eğitim Yayınlarını kapsayan 3 tanıtım Açık/Uzaktan Eğitim başlığında yer almıştır.

Çevrimiçi Eğitim başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı, Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19
Çevrimiçi Eğitim Başlığı Altında Yer Alan
Tanıtım Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM (TANITIM)	SAYI	%
Çevrimiçi Eğitim ve Öğrenme	9	64, 28
Bilgi ve İletişim Teknolojisi	3	21, 42
Sanal Öğrenme Çevreleri	2	14, 28
TOPLAM	14	100

Çevrimiçi Eğitim üzerine yazılan tanıtım yazılarının, %64, 28’i Çevrimiçi Eğitim ve Öğrenmeyi (8 kitap, 1 konferans), %21, 42’si Bilgi ve İletişim Teknolojisini (3 kitap), %14, 28’i ise Sanal Öğrenme Çevrelerini (2 kitap) ele almaktadır.

Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı, Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler Başlığı Altında Yer Alan Tanıtım Konularının
Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler (TANITIM)	SAYI	%
Genel Konular	4	44, 44
Teknolojik Araçlar	4	44, 44
Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller	1	11, 11
TOPLAM	9	100

Tablo 20’de görüldüğü gibi, Genel Konular ve Teknolojik Araçları konu alan tanıtım yazılarının oranı (%44, 44) birbirine eşittir. Genel Konular içinde 2 sempozyum ve 2 kitap tanıtımı yer almaktadır. Teknolojik Araçları içeren tanıtım yazılarının 3’ü kitap, 1’i konferanstır. Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller başlığı altına ise 1 kitap alınmıştır.

Öğretim Sistemleri başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı ise, Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21
Öğretim Sistemleri Başlığı Altında Yer Alan Tanıtım
Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Öğretim Sistemleri (TANITIM)	SAYI	%
Tasarım ve Geliştirim Çalışmaları	3	75
Öğretim Ortamları	1	25
TOPLAM	4	100

Tablo 21'e göre, Öğretim Sistemleri içinde Tasarım ve Geliştirim Çalışmalarını anlatan 3, Öğretim Ortamlarını ele alan 1 kitap tanıtımına yer verilmiştir.

Tanıtımlar içinde, sayısal olarak ilk 5 sırayı alan ülkelerin (bkz. Tablo 15) tanıtım konularının hangi alanlarda yoğunlaştığı karşılaştırmalı olarak Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22
Tanıtımlar İçinde İlk 5 Sırayı Alan Ülkelerin Tanıtım
Konularının Yoğunlaştığı Alanlar

KONULAR	ABD	Türkiye	Hindistan	İngiltere	Yunanistan
<u>Acık/Uzaktan Eğitim</u>					
Genel Konular	2	3	2	2	1
Kuramsal Çerçeve	1	-	-	-	-
Kalite Sağlama	-	-	1	-	-
Yayınlar		1			
<u>Online Eğitim</u>					
Online Eğitim ve Öğrenme	4	-	1	1	-
Bilgi ve İlet. Teknolojisi	3	-	-	-	-
Sanal Öğrenme Çevreleri	1	-	-	-	-
<u>Eğitim İlet. ve Tek. Alanındaki Eğilimler</u>					
Genel	-	1	1	-	1
Öğrenenler/Öğreticiler Yeni Roller	1				
Teknolojik Araçlar		1	1	1	
<u>Öğretim Sistemleri</u>					
Tasarım/Geliştirim Çalışmaları	2	-	-	-	1
Öğretim ortamları	-	1	-	-	-

Tablo 22'den de anlaşılacağı gibi, ABD kaynaklı tanıtımların daha çok çevrimiçi eğitim üzerine yoğunlaştığı görülürken, Türkiye, Hindistan ve İngiltere kaynaklı tanıtımların daha ağırlıklı olarak açık/uzaktan eğitimin genel konularında yoğunlaştıkları saptanmıştır.

9.7. Haberler/News

TOJDE'nin sayfa düzeni içindeki 5 temel bölümden biri de, Haberler (News)dir. Haberler Bölümünün amacı, okuyucuları TOJDE'deki gelişmelerden, Dünyadaki uzaktan eğitim yayınları ve kurumlarından, uzaktan eğitim alanındaki akademisyenler ve uygulayıcıların çalışmalarından ve konferans, seminer gibi ilgili etkinliklerden bilgilendirilmesidir.

TOJDE'nin ilk sayısındaki Haberler Bölümü ilk sayı olması nedeniyle, uzaktan eğitimle ilgili ABD'de çıkan bir derginin tanıtımını ve uzaktan eğitimcilerin anısına yazılmış yazıları (In Memory Of) içerir.

Cilt 1 Sayı 2'de ise, ilk sayıda yer alan Charles Wedmeyer anısına ithaf edilen yazı (In Memory Of Charles Wedmeyer) bölümü yinelenmiş ve bundan sonraki sayılarda da yer alacak olan TOJDE'ye ilişkin Okuyucu Görüşleri ve TOJDE'nin Ziyaretçi İstatistikleri Haberler'in değişmezleri olmuştur.

Bu sabit köşelere Cilt 2 Sayı 1’den itibaren, TOJDE’nin geçmiş sayılarına **CD Romla** ulaşabilme, TOJDE ‘ye reklam verme ve TOJDE’nin adres bağlantıları eklenmiştir. Yine Cilt 2 Sayı 1’den itibaren yayınlanan sayının favorisi olarak önerilen “This Issue’s Featured Journal and Institutions Are:” başlığı altında, uzaktan eğitim alanındaki dergi ya da kuruluşun tanıtım haberlerinin yer aldığı bir bölüm eklenmiştir. Bu bölüm 16 sayı içinde sadece 3 sayıda yer almamıştır.

TOJDE’nin üstlendiği önemli işlevlerden biri de, eğitimle ilgili yayınlardan, kurum ve kuruluşlardan okurlarını haberdar etmektir. Bu amaçla, Bu Sayıda Ele Alınan Yayın ve Kurumlar (This Issue’s Featured Journal and Institutions Are:) başlığında elektronik ya da basılı eğitim dergileri ve gazetelerin adları, yayın ve üyelik koşulları, makale duyuruları, editörleri, editörlerinin iletişim adresleri, kuruluş amaçları, içerikleri yanı sıra uzaktan eğitim kurumlarının adları, işleyişi, amaçları, işlevleri, bağlantı adresleri konularında bilgiler verilmektedir.

Çalışmanın kapsamı içerisinde değerlendirilen sayılar itibariyle, “**This Issue’s Featured Journal and Institutions Are:**” başlığı altında 27 dergi, 9 kurum ve kuruluş tanıtılmıştır. Dergilerin 8’i basılı, 14’ü sadece elektronik ve 5’i elektronik-basılı dergilerdir.

TOJDE’ye İlişkin Görüşler (Some Expressions for Tojde) köşesinde, alandaki otoritelerden ya da okuyuculardan gelen ve TOJDE’ye ilişkin görüşlerin yer aldığı e-maillere yer verilmiştir.

Bu köşeye yazanlar daha çok eğitimciler, kurum yöneticileri ve editörlerdir. Bu köşeye gelen yazıların toplamı ele alınan son sayı (Cilt 5 Sayı 4) itibariyle 18’dir.

TOJDE’ye İlişkin Görüşler köşesinde yer alan yazıların, gönderildiği ülkelere göre dağılımı Tablo 23’de özetlenmiştir.

Tablo 23
Okuyucu Görüşleri/ Ülkeler Göre Dağılım

ÜLKE	SAYI
ABD	5
İngiltere	4
Ukrayna	2
Avustralya	2
Kanada	1
İsveç	1
Litvanya	1
Tayland	1
Türkiye	1
TOPLAM	18

Tablo 23’de görüldüğü gibi, başta ABD ve İngiltere olmak üzere 9 farklı ülkeden görüşler gelmiştir. Bu yazıların tümü de, TOJDE’nin yayıncılık anlayışı ve içeriğini, eğitim dünyasına katkılarını olumlu anlamda vurgulayan, başarı dileklerini içeren yazılardır.

Çevrimiçi akademik bir dergi olan TOJDE ‘nin **Ziyaretçi İstatistikleri** (Some Staticals Figures About TOJDE) köşesinde ise, TOJDE’nin her sayıda kaç kullanıcı tarafından ve ağırlıklı hangi günlerde izlendiği, bu günlerdeki izlenme oranları, yurtiçi ve yurtdışı aranma oranları ve Explorer ya da Netscape browser’larından izlenme oranları ile ilgili olarak istatistiki bilgiler yer almaktadır.

Bu bilgiler değerlendirildiğinde TOJDE’nin ortalama olarak günde 20-25, haftalık 150, aylık ise 650 dolayında ziyaretçisi bulunduğu anlaşılmaktadır. En fazla ziyaret edilen gün 1 Temmuz 2004 günü (243 ziyaretçi), en fazla ziyaret edilen hafta 2004 yılının 27. haftası (485 ziyaretçi) ve en fazla ziyaret edilen ay ise Nisan 2004 (1250 ziyaretçi) olmuştur.

TOJDE’ye çoğunlukla “MSIE 6” Browser’i, “Windows 98” Operating System’i, “Google” arama motoru ve “University” anahtar sözcüğü tarafından giriş yapılmıştır.

TOJDE’nin hangi ülke insanları tarafından ve hangi oranlarda ziyaret edildiği bilgileri TOJDE’nin ne denli popüler olduğu konusunda önemli ipuçları vermektedir. Bilinmeyen (%39.29), Turkey (%23.12), United States (%9.39), Network (%4.29), US Educational (%3.12), Canada, United Kingdom, Australia, Greece, Germany,

Malaysia tarafından %1-2 oranında; Venezuela, India, Netherlands, Philippines, France, Japan, Hong Kong, China, Thailand, Italy, Brazil, New Zealand, Finland, Spain, Jamaica, South Africa, United Arab Emirates, Saudi Arabia, Sweden, Taiwan, Province of China, Israel, Belgium, Egypt, Mexico, Portugal, Singapore, Islamic Republic of Iran, US Military, Cyprus Indonesia, Denmark, Ukraine, Pakistan, Austria, Russian Federation, Czech Republic, Romania, Puerto, Ireland, US Government, Republic of Korea Palestinian Territory, Occupied, Croatia, Oman, Malta, Argentina, Bangladesh, Chile, Mauritius, Swaziland, Kuwait, Uruguay, Azerbaijan, Lithuania, Slovakia, Ethiopia, Jordan, Slovenia, Qatar, Nigeria, Syrian Arab Republic, Kyrgyzstan, Estonia, Fiji, Dominican Republic, Moldova, Republic, Bahrain, Nepal, Colombia, Iceland, Barbados, Namibia, Luxembourg, Uganda, Trinidad and Tobago, Kazakhstan, Botswana, Old style Arpanet, Kenya, Sri Lanka, Algeria, Peru, Ecuador, Georgia, Bosnia and Herzegovina, Yugoslavia, Morocco, Bahamas, Brunei Darussalam, Mozambique, Vietnam, Bolivia, Niger, Zambia, Turks and Caicos Islands, Latvia, Cayman Islands, Bermuda, Albania, Zimbabwe, Bhutan, Papua New Guinea, Virgin Islands-British, Tunisia, Belize, Samoa, Cameroon, Lesotho ülkeleri tarafından da %0 ila 1 oranlarında ziyaret edilmiştir.

Bir diğer ziyaret edilme ölçütü ise kıtalardır. TOJDE'nin ziyaretçilerine bu açıdan bakıldığında ise elde edilen bilgiler şöyle özetlenebilir. TOJDE; Bilinmeyen (%43.91), Asya (%28.85), Amerika [Kuzey Amerika+Güney Amerika+Orta Amerika dahil] (%16.49), Avrupa (%8.12), Okyanusya (%1.98), Afrika (%0.62) kıtaları ülke insanları tarafından ziyaret edilmiştir. Bu durumda TOJDE'nin ağırlıklı olarak Asya kıtası ülkeleri insanları tarafından ziyaret edildiğini söylemek mümkün görülmektedir.

TOJDE, bilinmeyen ziyaretçiler hesaba katılmadığında %23 dolayında yurtiçi, %37 dolayında ise yurtdışı kaynaklı ziyaretçiler tarafından aranmıştır.

TOJDE en çok Perşembe %17.27 ve Salı %17.79 oranında, diğer günlerde ise Çarşamba % 16.47, Cuma %14.90, Cumartesi % 8.77, Pazar 8.52 oranlarında ziyaret edilmektedir.

TOJDE'nin sıklıkla 14:00 - 16:59 saatlerinde yoğun ziyaret edildiği elde edilen veriler arasındadır (ayrıntılı bilgi için bkz.<http://extremetracking.com/open;geo?login=tojde>).

Haberler Bölümü içinde, **TOJDE'nin geçmiş sayılarına CD Rom ortamında ulaşılabileceği** (5th Version Past Issue's of TOJDE in CD-Rom Now) bilgisini veren haber, Cilt 2 Sayı 1'den itibaren (Cilt 2 Sayı 2 dışında) araştırmanın yapıldığı tarihteki son sayı olan Cilt 5 Sayı 4'de de yer almıştır.

Haberler Bölümünde, Cilt 2 Sayı 1'den başlayarak, Cilt 5 Sayı 4 de dahil olmak üzere sürekli yayınlanan bir diğer köşe de **TOJDE'de reklam** (Adversiting in the TOJDE) alınmasına ilişkin haberdır. Bu köşede TOJDE'de yayınlanacak reklamların yayın koşulları açıklanmaktadır.

Bu sürekli köşelerin yanı sıra Haberler Bölümünde seminer, sempozyum ve konferans duyuruları, bu etkinliklerin temaları, katılım tarihleri ve koşulları, uzaktan eğitim kuruluşlarının yönetim kadrosuna ilişkin değişiklikler, uzaktan eğitim kurumlarının tanıtımı, uygulama alanları, eğitim alanında yapılan araştırmaların sonuçları verilmektedir.

Yukarıda sıralanan köşeleri içeren Haberler bölümünde Ocak 2000'den Ekim 2004'e kadar toplam 160 haber yer almıştır. Haberlerin cilt ve sayılara göre dağılımına ise Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24
Dergi Sayılarına Göre Haber Sayıları

Cilt / Sayı	Haber Sayısı
CİLT1-SAYI 1	4
CİLT1-SAYI 2	8
CİLT2-SAYI 1	8
CİLT2-SAYI 2	15
CİLT3- SAYI 1	14
CİLT3- SAYI 2	18
CİLT3- SAYI 3	9
CİLT3- SAYI 4	7
CİLT4- SAYI 1	10
CİLT4- SAYI 2	6
CİLT4- SAYI 3	6

CİLT4- SAYI 4	6
CİLT5- SAYI 1	11
CİLT5- SAYI 2	12
CİLT5- SAYI 3	16
CİLT5- SAYI 4	12
TOPLAM 16	160

TOJDE'nin Adres Bağlantıları (TOJDE Links Are Getting More Now) ile ilgili bilgilerin verildiği köşe ise, ilk iki sayı dışında, Cilt 2 Sayı 1 'den itibaren Cilt 5 Sayı 4 de dahil olmak üzere sürekli yer almıştır. Bunlar basılı ve online medyada yer alan TOJDE hakkındaki her türlü yazının bulunabileceği, genellikle uzaktan eğitimle ilgili, sürekli olarak artan ve güncellenen linklerin listesini içermektedir.

9.8. Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar

TOJDE'de yer alan son bölüm, Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar (Article Links on Anadolu University) dır. Bu başlık altında, Cilt 2 Sayı 1'den itibaren yabancı medyada çıkan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ni tanıtan, öğrenci sayısının çokluğunu vurgulayan, gelişmeleri anlatan yazılar toplanmıştır. Bu bölümde, Cilt 2 Sayı 1'den itibaren araştırmanın yapıldığı tarihe kadar toplam üç yazı yer almıştır. Bu yazıları kısaca tanımlamak gerekirse;

- Michael Potashnik ve Joanne Capper tarafından Mart 1998 Tarihinde Finance & Development, Dergisinde yayınlanan “Distance Education: Growth and Diversity” konulu yazı,
- By BRYON MacWILLIAMS tarafından kaleme alınan, 22 Eylül 2000 Tarihinde The Cronicle Higher Education Dergisinde yayınlanan “Turkey's Old-Fashioned Distance Education Draws the Largest Student Body on Earth: Anadolu University uses radio, TV and (gulp) mailed material to educate a rural population” başlıklı yazı,
- February 15, 2002 Tarihinde Manga yayınları tarafından yayınlanan “Turkey: Home of the World's Largest Student Body” başlıklı yazıdır.

BÖLÜM III

ÖZET YARGI VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde önce araştırmanın özetine daha sonra elde edilen bulgulara ve bulgular doğrultusunda önerilere yer verilecektir.

10-ÖZET

Araştırma; I Giriş, II Bulgular ve Yorum, III Özet, Yargı ve Öneriler olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş Bölümünde, elektronik yayıncılık üzerine genel bilgiler, elektronik akademik yayıncılık, Türkiye’de elektronik yayıncılık ve uzaktan eğitim/öğretim alanında 2000 yılından beri online teknolojisi ile Anadolu Üniversitesi tarafından İnternette İngilizce olarak yayınlanan hakemli, akademik nitelikte bir dergi olan TOJDE'nin amacı, yasal boyutu, yazıları değerlendirme süreci, TOJDE kitesisi, misyonu ve yayın değerleri, ilgi ve yayın alanları, indekslenme çalışmaları yer almaktadır.

Giriş bölümünde daha sonra sırasıyla çalışmanın problemi, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve yöntemine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

İçerik analizi yöntemine dayalı olarak yapılan bu araştırma, TOJDE'yi oluşturan temel bölümlerin içeriklerini ortaya koymak amacı ile hazırlanmıştır. TOJDE, yayına başladığı Ocak 2000'den Ekim 2004 tarihine kadar 16 sayı olarak yayınlanmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini de bu 16 sayı oluşturmaktadır.

Bulgular ve Yorum bölümünde Dergide; Editör Yazıları, Makaleler, Tanıtımlar, Haberler, Anadolu Üniversitesi Hakkında Çıkan Yazılar olmak üzere 5 ana bölüm saptanmıştır.

Editör Yazıları [Editörden Okura (From Editor) ve Editöre Notlar (Notes For Editor)]; ele aldıkları konular ve editörlerin ülkeleri açısından, **Yayınlanan Makaleler**; çıkan sayılar, konu ve amaçları, yazarları, yazar sayıları ve yazarların ülkeleri açısından; **Tanıtımlar**; sayıları, türleri, tanıtımları yapan yazarların ülkeleri, tanıtımları yapılan yayınların yazarlarının ülkeleri, tanıtılan kitapların yayın, konferans ve seminerlerin yapılış yıllarına göre dağılımı, tanıtılan kitapların yazar sayılarına göre dağılımı ve konuları açısından, **Haberler**; amaçları, kapsamı

ve süreklilik gösteren köşeleri açısından, **Anadolu Üniversitesi Hakkındaki Yazılar** ise ele aldıkları konular açısından incelenmiş, toplanan veriler sayı ve yüzde olarak tablolar halinde ifade edilmiştir. Çalışmada ortaya konulan bulgular özetle şunlardır:

- Editör Yazıları başlığı altında, Editörden Okura (From Editor) ve Editöre Notlar (Notes For Editor) olmak üzere iki bölüm yer almaktadır. “Editörden Okura” başlığı altında her sayıda yer alan yazılar ve yazarları hakkında Sorumlu Editör Uğur Demiray tarafından genel bir bilgi verilmektedir. Bu bölümde ayrıca okuyuculara dilek ve temennilerde bulunulurken, TOJDE ile ilgili iletişim adresleri de ulaştırılmaktadır. “Editöre Notlar” başlığı altında araştırmanın yapıldığı tarihe kadar çıkan 16 sayının 7 sayısında başka editörlerin görüşlerine de yer verilmiştir. İngiltere’den 3, Türkiye’den 2, İsrail’den 1, ABD’den 3 ve Avustralya’dan 2 olmak üzere toplam 11 editör yazısı bu sayılarda yer almıştır. Bunlar, uzaktan eğitimin kuramsal ve uygulama boyutunu içeren, not biçiminde okuyucuya ulaştırılan kısa yazılardır.
- Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında 16 sayı olarak yayınlanan TOJDE’de yer alan toplam makale sayısı 112’dir.
- 1. sayıda 7, 2. sayıda 6, 3. sayıda 7, 4. sayıda 8, 5. sayıda 9, 6. sayıda 5, 7. sayıda 6, 8. sayıda 7, 9. sayıda 4, 10. sayıda 5, 11. sayıda 7, 12. sayıda 7, 13. sayıda 9, 14. sayıda 8, 15. sayıda 8 ve 16. sayıda 9 makale yer almıştır.
- TOJDE’ye 24 farklı ülkeden makale gönderilmiştir. Bu ülkeler makale yoğunluğu sırasıyla Türkiye, ABD, Hindistan, Avustralya, Malezya, Kanada, Yunanistan, İngiltere, İsrail, KKTC, Fransa, Finlandiya, Tayland, Brezilya, Meksika, Arjantin, Çek Cumhuriyeti, İsviçre, Litvanya, Çin, Suudi Arabistan, Swaziland, Mısır ve Filipinler’dir. Bir makale ise Türkiye-Avustralya ortak yapımıdır.
- TOJDE’de Türkiye 28, ABD 18, Hindistan 12, Avustralya 9, Malezya 6, Yunanistan ve Kanada 5, İngiltere ve KKTC 4, İsrail 3, Fransa, Finlandiya ve Suudi Arabistan 2, diğer 11 ülke ise 1’er makale ile yer almışlardır. Ayrıca Türkiye-Avustralya ortak yapımı bir makale de TOJDE’de yayınlanmıştır.
- Türkiye 13, ABD 11, Hindistan 7, Malezya ve Yunanistan 5, Kanada 4, İngiltere 3, İsrail 3, Avustralya 3, KKTC 3, Fransa 2, Finlandiya 2, Suudi Arabistan 2 ve diğer 10 ülke ve 1 ortak makale ise 1’er sayıda, makaleleriyle yer almışlardır.
- TOJDE’ye gönderilen tek yazarlı makale 67, çok yazarlı makale 44 ve kurum yazarlı makale sayısı 1’dir.
- TOJDE’ye, araştırmanın kapsamına alınan süre içerisinde, diğer bir anlatımla Ocak 2000-Ekim 2004 tarihleri arasında toplam 150 yazar TOJDE’ye makaleleriyle katkıda bulunmuştur.
- Makaleler konularına göre Açık/Uzaktan Eğitim, Çevrimiçi (Online) Eğitim, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler ve Öğretim Sistemleri olmak üzere 4 ana bölüme ayrılmıştır. Açık/Uzaktan Eğitimi ele alan 36, Çevrimiçi Eğitimi ele alan 35, Öğretim Sistemlerini ele alan 21, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimleri ele alan 20 makale TOJDE’de yer almıştır.
- Makaleleri konularına göre sınıflayan bu 4 ana bölüm kendi içlerinde de alt başlıklara ayrılmışlardır. Buna göre Açık/Uzaktan Eğitimi ele alan 36 makalenin alt başlıklara göre dağılımı; Genel Konular 26, Kuramsal Çerçeve 4, Kalite Sağlama 4, Ekonomik Sorunlar 1, Uzaktan Eğitim Yayınları 1’dir.
- Çevrimiçi Eğitimi ele alan toplam 35 makalenin alt başlıklara göre dağılımı: Çevrimiçi Eğitim ve Öğrenme 22, Bilgi ve İletişim Teknolojisi 7 ve Sanal Öğrenme Çevreleri 6’dır.
- Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimleri ele alan toplam 20 makalenin alt başlıklarına göre dağılımı; Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller 12 ve Teknolojik Araçlar 8’dir.
- Öğretim Sistemlerini ele alan toplam 21 makalenin alt başlıklarına göre dağılımı; Tasarım ve Geliştirme Çalışmaları 12, Öğretim Ortamları 7, Ölçme ve değerlendirme 2’dir.

- Amaçları açısından makaleler; Deneysel, Uygulama Örnekleri ve Kuramsal çalışmalar başlıkları altında incelenmiştir. Buna göre Deneysel 44, Uygulama Örnekleri 38 ve Kuramsal Çalışmaları içeren 30 makale TOJDE 'de yer almıştır.
- Tanıtımlar bölümünde kitap, dergi, kurum, konferans, sempozyum tanıtım bilgileri yer almaktadır. TOJDE'de araştırma kapsamına alınan süre içerisinde, 35'i kitap, 5'i konferans/sempozyum ve 1'i dergi olmak üzere toplam 41 tanıtım yazısına yer verilmiştir. Haberler bölümünde yer alan "This Issue's is Featured Journal and Institutions Are:" köşesindeki 27 dergi ve 9 kurumu tanıtıcı nitelikteki haberler de bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında TOJDE'nin günümüze değin yaptığı tanıtımların sayısı toplam olarak 77'dir.
- TOJDE'de tanıtımı yapılan yayın ya da etkinlikler içinde en eski tarihli olanı 1998 ve en yeni tarihli olanı ise 2004'tür.
- Tanıtım konularının sınıflandırılmasında, makalelerdeki konu başlıkları kullanılmıştır. Bu sınıflamaya göre Açık/Uzaktan Eğitim konusunda 14, Çevrimiçi (Online) Eğitim konusunda 14, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler konusunda 9 ve Öğretim Sistemleri konusunda 4 tanıtım yazısına yer verilmiştir.
- Açık/Uzaktan Eğitim başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı; Genel Konular 11, Kuramsal Çerçeve 1, Kalite Sağlama 1, Uzaktan Eğitim Yayınları 1'dir.
- Çevrimiçi Eğitim başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı; Online Eğitim ve Öğrenme 9, Bilgi ve İletişim Teknolojisi 3, Sanal Öğrenme Çevreleri 2'dir.
- Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Alanındaki Eğilimler başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı; Genel Konular 4, Teknolojik Araçlar 4, Öğrenenler ve Öğreticiler İçin Yeni Roller 1'dir.
- Öğretim Sistemleri başlığı altında yer alan tanıtım konularının alt başlıklara göre dağılımı; Tasarım ve Geliştirme Çalışmaları 3, Öğretim Ortamları 1'dir.
- ABD kaynaklı tanıtımların daha çok çevrimiçi eğitim üzerine yoğunlaştığı görülürken, Türkiye, Hindistan ve İngiltere kaynaklı tanıtımların açık/uzaktan eğitim alanının genel konularında yoğunlaştıkları saptanmıştır.
- TOJDE'de araştırma kapsamına alınan süre içerisinde (Ocak 2000-Ekim 2004) toplam 160 habere yer verilmiştir. 1. sayıda 4, 2. sayıda 8, 3. sayıda 8, 4. sayıda 15, 5. sayıda 14, 6. sayıda 18, 7. sayıda 9, 8. sayıda 7, 9. sayıda 10, 10. sayıda 6, 11. sayıda 6, 12. sayıda 6, 13. sayıda 11, 14. sayıda 12, 15. sayıda 16 haber, 16. sayıda 12 haber yer almıştır. Haberler Dünyadaki uzaktan eğitim yayınları, kurumları, akademisyenler ve uygulayıcıların çalışmaları, konferans, seminer gibi etkinliklerin yanı sıra TOJDE'ye CD Rom'la ulaşabilme, TOJDE'ye reklam verme, okuyucu görüşleri ziyaretçi istatistikleri ve TOJDE adres bağlantılarını içermektedir.
- TOJDE'de yer alan son bölüm Anadolu Üniversitesi Hakkında Çıkan Yazılardır. Bu başlık altında, Cilt 2 Sayı 1'den itibaren yabancı medyada çıkan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ni tanıtan, öğrenci sayısının çokluğunu vurgulayan, gelişmeleri anlatan yazılar toplanmıştır. Bu bölümde, Cilt 2 Sayı 1 'den itibaren araştırmanın yapıldığı tarihe kadar toplam üç yazı yer almıştır.
- Başlangıçtaki üç sayısında "The counter com" ve dördüncü sayısından itibaren "Hitbox" sayaçları ile işleyiş trafiği raporlanan TOJDE; birinci sayısında 1691 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. TOJDE ilk sayısından bu güne kadar toplam 45.000'i aşkın kullanıcı tarafından ziyaret edilmiştir.
- TOJDE bu güne kadar; Turkey, United States, Canada, United Kingdom, Australia, Greece, Germany, Malaysia, Venezuela, India, Netherlands, Philippines, France, Japan, Hong Kong, China, Thailand, Italy, Brazil, New Zealand, Finland, Spain, Jamaica, South Africa, United Arab Emirates, Saudi Arabia, KKTC, Sweden, Taiwan, Province of China, Israel, Belgium, Egypt, Mexico, Portugal, Singapore, Islamic Republic of Iran, Cyprus Indonesia, Denmark, Ukraine, Pakistan, Austria, Russian Federation, Czech Republic, Romania, Puerto, Ireland, US Government, Republic of Korea Palestinian Territory, Occupied, Croatia, Oman, Malta, Argentina, Bangladesh, Chile, Mauritius, Swaziland, Kuwait,

Uruguay, Azerbaijan, Lithuania, Slovakia, Ethiopia, Jordan, Slovenia, Qatar, Nigeria, Syrian Arab Republic, Kyrgyzstan, Estonia, Fiji, Dominican Republic, Moldova, Republic, Bahrain, Nepal, Colombia, Iceland, Barbados, Namibia, Luxembourg, Uganda, Trinidad and Tobago, Kazakhstan, Botswana, Old style Arpanet, Kenya, Sri Lanka, Algeria, Peru, Ecuador, Georgia, Bosnia and Herzegovina, Yugoslavia, Morocco, Bahamas, Brunei Darussalam, Mozambique, Vietnam, Bolivia, Niger, Zambia, Turks and Caicos Islands, Latvia, Cayman Islands, Bermuda, Albania, Zimbabwe, Bhutan, Papua New Guinea, Virgin Islands-British, Tunisia, Belize, Samoa, Cameroon, Lesotho ülkelerindeki uzaktan eğitim ile ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından defalarca ziyaret edilmiştir.

- Ayrıca TOJDE 2000'den fazla olmak üzere, com, net, mil, edu gibi ülkesi belirtilmeyen kuruluşlar tarafından da ziyaret edilmiştir.
- Ayrıca TOJDE'nin şu ana kadar yabancı ülkeden ve Türkiye'den olmak üzere toplam 1000'i aşkın abonesi bulunmaktadır. Dergi her yeni çıkışında bu abonelerinin e-mail posta kutusuna otomatik olarak gönderilmekte, böylelikle aboneler, derginin her yeni sayısında hiçbir arama zahmetine girmeksizin anında TOJDE'den haberdar olabilmektedir. Abonelerin çoğunluğunu eğitimci ve akademisyenler oluşturmaktadır.
- TOJDE ağırlıklı Perşembe, Salı ve Çarşamba günlerinde izlenmekte ve hafta sonlarında yoğun olarak izlenmemektedir.
- Yine TOJDE'ye ağırlıklı en çok Explorer browseri ve Win98 işletim sistemleri aracılığı ile giriş yapılmaktadır.

11-YARGI

Genel olarak değerlendirildiğinde TOJDE, kendi alanlarında uzman Türkiye'den ve yurt dışından editörler tarafından desteklenmesi ve denetlenmesi, yayımlanan makalelerin nitelik ve niceliği, makalelerin gönderildiği ülkelerin çeşitliliği, uluslararası hakemli bir dergi olarak uzaktan eğitim konusu ile her düzeyden ilgili kişi ve kurumlara açık olması, eğitimin çeşitli boyutlarındaki uygulamaları sunup tartışması, yeni teknolojik gelişmelerden, güncel bilimsel etkinliklerden ve yayınlardan okuyucusunu haberdar edip bilgilendirmesi, deneyimleri paylaşması, bu doğrultuda yayımlandığı ilk günden beri ziyaretçi sayısının giderek artması, uluslararası literatürde yer alması gibi nedenlerle online yayıncılığın tüm avantajlarını kullanarak, uzaktan eğitim alanında önemli bir işlevi yerine getiren, uluslararası alanda kabul görmüş bir dergidir.

12-ÖNERİLER

Burada elde edilen veri ve değerlendirmeler doğrultusunda geliştirilen bir dizi öneriye yer verilmektedir. Bu öneriler genel çizgilerle;

- TOJDE, her makalenin yanında bulunan “Bu yazı için Forum” bağlantısı ile okuyucuların dergiyle ve makale yazarıyla interaktif haberleşmesine olanak veren bir yapıya kavuşturulabilir. Böylece akademik tartışma ortamına okuyucunun metin, ses, resim ve video görüntüleri ile katılımı mümkün olabilecektir.
- Yayın dili İngilizce olan TOJDE'nin Türkçe versiyonunun olması Türkiye'deki okuyucu sayısının artmasını sağlayabilir.
- TOJDE-okuyucu ilişkisi; niçin, hangi bölümler okunuyor/okunmuyor araştırmasını düzenli olarak yineleyebilir. Ya da bu dirimi bir başka araştırma konusu olarak değerlendirilebilir. TOJDE'nin biçimsel ve teknik özelliklerini ele alan araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Angell, D. B. And Smith, E. G. (1998). “Print Versus Electronic: Editors' Insights on the Cost and Benefits of Online Journals”. *The Journal of Technology Studies*, <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JTS/Winter-Springs-1998/angell.html>
- Demiray, U. (1999) “Açıköğretim Fakültesi Mezunlarının Sektördeki Konumları” Konumları”. Uzaktan Eğitim, Yaz, 1999 Ankara.
- Girginer, N. (2002). “Uzaktan Eğitime Geçiş İçin Kurumsal Yapılanma”, Uluslar arası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu Program ve Bildiri Özetleri 23-25 Mayıs 2002 Anadolu Üniversitesi Eskişehir.

- İşman, A. (1998) “The History of Distance Education in the World: Where Distance Education Come From?” .Uzaktan Eğitim, Kış, 1998 Ankara.
- “Online Yayıncılık Hakkında”, <http://www.pleksus.com>, Ziyaret 02.08.2004 .
- Schauder, D. (1994). “Electronic Publishing of Professional Articles: Attitudes of Academic and Implications for the Scholarly Communication Industry”, *Journal of the American for Information*, 45(1)’den aktaran Yaşar Tonta, Elektronik Yayıncılık, Bilimsel İletişim ve Kütüphaneler”, *Türk Kütüphaneciliği*, 11(4), 305-314, Aralık 1997. Ayrıca Bkz. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/eyayin97.htm>
- Tonta, Y. (2001). “Sosyal Bilim Araştırmalarında Elektronik Yayınların Kullanımı” <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/beytepe00> Ziyaret 14 Kasım 2001.
- Tonta, Y.(2002). “Elektronik Yayıncılık ve Elektronik Bilgi Kaynakları”, yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/fall2002/kut655/02-e-yayincilik-e-bilgi-kaynaklari
- Türkoğlu, R. (2001). “Online Eğitim”, www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000042-yazi.htm
- Valauskas E. (1997). “First Monday and Evaluation of Electronic journals”, *The Journal of Electronic Publishing*, September. Volume 3, Issue 1. Published by Michigan University Press. 1997.

EK

İÇERİK ANALİZİ

Sayısal olmayan, niteliğe dayalı çalışmalarda içerik analiz kullanılmaktadır (Açık uçlu sorularda, gözlem ve görüşmeye dayalı sorularda vb.). İçerik analizi ile mesajların kitleler tarafından nasıl algılandığı, iletilmek istenen haber ve yaratılmak istenen imajın gerçekleşip, gerçekleşmediği ortaya çıkarılabilmektedir. İçerik analizi sözlü ya da yazılı mesajların incelenmesinde kullanılan bir yöntem olup, şu şekilde tanımlanmaktadır. “İçerik analizi kullanılan iletişimde mesajın içeriğinin objektif, sistematik ve kantitatif tanım için kullanılan bir araştırma tekniğidir” (Güllülü, 1990: 17). İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım, Şimşek, 2000).

İçerik analizinin bize sağlayacağı en büyük fayda, kitle iletişim araçları (TV, Radyo, yazılı ve basılı medya, vb.) ile yapılan yayınların içeriğinin mümkün olduğunca objektif ve standartlaştırılmış bir sınıflamaya tabi tutmasıdır (Keleş, 1973: 140). İçerik analizi, üç aşamada özetlenebilir. Birinci aşama; kategorilerin belirlenmesi, ikinci aşama olan kodlamada görsel ve yazılı medyada yayınlanan reklamlar bu boyutlara göre kodlanmış, üçüncü aşamada ise, kodlama neticesinde ortaya sonuçlar belirlenerek reklamlarda belirlenen boyutlar tespit edilmiştir.